

تعليم الاسلام
دينني نبووني

Ketabton.com

مفتي كفايت الله رحمه الله

د کتاب ځانگړنې:

||

د کتاب نوم : (تعليم الاسلام) ديني ښوونې

ليکوال : مفتي کفايت الله رحمه الله

ژباړه : حبيب الله قاسمي

کمپوز : محمد ابراهيم نبيل

د چاپ کال : 1383 ل تله، 2004 ستمبر

د چاپ ځای : لاهور - پاکستان

خپروونکي : نفيس علمي ټولنه اکوړه خټک دارالعلوم حقانيې ته مخامخ د سيد احمد شهيد مکتبي ترڅنگ

تليفون : 0092-3335199088 _ 0092-3005778253

دموندلو درکونه:

پيښور: سرحد بک ايجنسي خيبر بازار، دانش کتابخانه ډهکي نعلبندي، مکتبه روضی القرآن، مکتبه رشيديه، قصه خوانی، مکتبه سيد احمد شهيد اکوړه خټک.

دالی:

دخپل خورېدلي او نیمه خوا اولس هغو کمکیانو ته!

چې زیاتره یې له لیک لوست بې برخې دي او برخمن یې بیا له دیني ښوونو محروم دي.

د خپرندو يې ټولنې ياد بڼت

موږ له وړکتوبه خپلو کمکيانو ته دا خبره ورزده کوو چې : داسلام بناوې (ارکان) پنځه دي ، ستاسې په لاس کې کتاب په همدې هکله څه دپاسه (670) پوښتنې په ډيره ساده اوداسې روانه ژبه ځوابوي چې رابښکون لري او ديني پوهه تاندوي.

په اوس وخت کې زموږ د کمکيانو اوځوانانو له ديني ښوونو ناخبري اوله هغو سره لاپروايي پټه خبر نه ده ، ځکه خو دامهال ددغه څېر کتابونو لوستل ، کمکيانو اوځوانانوته ترپخوازيات اړين اوارزښتمن ښکاري.

کوچنيانواولويانوته دزده کړې اولوست لپاره دپښتو داوسني ليکدود له معيارسره سم دديني کتابونو برابرول دنفيس علمي ټولنې (چې يوه آزاده، ناپيلې، اسلامي، علمي اوفرهنگي ټولنه ده) ترټولو ستره هيله ده، بلکې دهمدې موخې دلاسته راوړلو په مقصدې دبنسټ ډبره ايښودل شوې ، زموږ هيله له ميندو، پلرونو اومشرانو څخه داده چې دا کتاب پر خپلو کمکيانو نه يواځې ولولي بلکې داملا په ډول يې پرې هم وليکي، څوې له يوه پلوه املا زده شوي وي اوله بل لوري به يې د کتاب ديني مسئلې په ذهن کې دژوند ترپايه ناستې وي، همداهيله مو دافغاني مکتبونو اوليسوله مشرانو څخه هم ده چې نوموړی کتاب په خپل نصاب کې داخل کړي.

ټولنه له تاسې سره ژمنه کوي چې په نږدې راتلونکي کې به (که خدای کول) ددې لړۍ يو بل کتاب د (ديني ښوونه) په نامه چې څو تنو افغاني علماوو دوه لسيزې دمخه په گډه دسړو اوميرمنو لپاره ليکلی اودعقايدو، عباداتو اواخلاقو درې بيلابيلې گټورې برخې لري له نويو زياتونو اوسمونو سره يو ځای خپورکړي.

ديادولو وړ ده چې ټولنې دغه څېر دنوروگټورو کتابونو دژباړې ترڅنگ د (معارف القرآن) تفسير په ژباړه هم لاس پورې کړی ، اوس نوداهرڅه په تاسې کيږي چې څومره په خپلو لورينو، رغوونکو لارښوونو دټولنې کارونه تاند اوچټک ساتي، په تلو تلو کې له ټولو هغودوستانو اوملگرومننه کوو چې ددې کتاب په بشپړولو اوخپراوي کې يې راسره زيار ايستلی، په ځانگړې توگه دسعودي عربستان له مسافرورور الحاج عبدالحنان نه يو جهان مننه کوو چې ددې کتاب دخپرولولپاره يې ټولنې ته په ورين تندي پور ورکړ.

سو کاله اونیکمرغه اوسئ!

دنفيس علمي ټولنې له خوا

زیرې

تعلیم الاسلام یا (دیني ښوونې) د مولانا مفتي کفایت الله صاحب هغه اثر دی چې دهند په نیمه وچه او ورته څېرمه پرتو نورو هیوادو پاکستان او افغانستان کې یې شهرت تر هر چا رسېدلی، اوس د پښتو ژبې ته په نوې بڼه ژباړل شوی، د نفیس خپرونډویه علمي ټولنې له خوا خپور شوی

کتاب په عام ډول هر چاته او په خاص ډول نوي ځوان کول ته ډیر گټور دی چې په ډیر ساده او روان انداز کې د ژوند په هره برخه کې ټول ضروري احکام د سوال او ځواب په بڼه له ځان سره لري، دغو ارزښتونو ته په پام سره میندو او پلرونو ته ښایي چې د دیني مسؤلیت له مخې یې پر خپلو اولادونو هلکانو او انجونو د لوستلو گټورې پایلې او ښکمرغه راتلونکې ولوروي.

(دیني ښوونې) له پورته ښېگڼو سره سره له نني مروج او ښکلي صحافت څخه هم بې برخې نه دی. چې تر ډیره حده د پښتو لیکدود په معیار برابر دی.

یو نامتو هندي لیکوال ددې کتاب دارزښت په اړه لیکي

آه!.. په رښتیا هم خدایه! موږ درته گرم یو اولادونه او تنکی ځوان نسل مودخپلې لاپروايي له امله له دیني ښوونې برخې اوناخبره دی، په رڼو سترگو یې وینو چې ورځ تربلې د خپل خواږه پیغمبر ﷺ له لارې سره نابنده کیږي او په نورو لاروسردي اود تعجب ځای خودادی چې لاهم د ډیرو پلرونو، میندو او مشرانو سر د دیني ښوونې ارزښت او اړتیا خلاص نه دی.

خوږومیندو! پلرونو! او مشرانو!..... که چیرته نن هم دخپلو اولادونو د دیني روزنې غم ونه خوړو بیا به یې کله او څه وخت خوړو؟ راځئ گرانو! خپل کمکی ځوان نسل ستاسې په لاس کې کتاب په لوستلو د دین له ضروري احکامو خبر کړو او که چیرته ددې کتاب یوه یوه کرښه پرې داملاپه ډول ولیکئ یو خو به یې املا زده شي له بلې خوا به یې ددې کتاب هره مسئله د ژوند تر پایه په ذهن کې ناسته وي اود تجربې خبره ده چې ددغه ډول بزرگانو په لاس کښلي کتابونه که چیرته په ماشومانو و لوستل شي په آینه کې یې له دیني بې لارۍ (انحراف) ژغوري

....."

لومړۍ برخه

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمد الله العلي العظيم ونصلي على رسوله الكريم:

پوښتنه: ته څوك يې ؟

ځواب: مسلمان.

پوښتنه: د مسلمانانو د مذهب (دين) نوم څه دی ؟

ځواب: اسلام.

پوښتنه: اسلام څه ښونه کوي ؟

ځواب: اسلام د ښوونه کوي چې : خدای تعالی یودی د بندگۍ لایق یواځې هغه دی ، حضرت محمد ﷺ دالله تعالی بنده او رسول دی، قران کریم دخدای تعالی کتاب دی، اسلام رښتینی دین دی، د دنیا او اخرت ټولې ښېگنې اونېکې خبرې اسلام ښايي.

پوښتنه : داسلام کلمه کومه ده ؟

ځواب: داسلام کلمه داده :

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ

ژباړه : له خدای تعالی نه پرته بل دعبادت وړ (معبود) نشته محمدﷺ دالله ﷻ رسول دی ، دې کلمې ته کلمه طيبه اوکلمه توحيد وايي .

پوښتنه: دشهدات کلمه کومه ده ؟

ځواب : دشهدات کلمه داده :

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

زه شاهدي ورکوم چې دالله ﷻ نه پرته بل خدای دعبادت وړ نشته هغه یو دی سیال نه لري، اوداشاهدي ورکوم چې محمد ﷺ یې بنده او رسول دی.

پوښتنه: ایمان مجمل کوم دی ؟

خواب: ایمان مجمل دادی :

امنْتُ بالله كما هو باسمائه وصفاته، وقبلتُ جميع احكامه

ایمان مې راوړی (باور اویقین مې کړی) پرالله باندې لکه څرنگه چې خدای تعالی هغسې دی اود هغه په هغه نومونو او صفتونو باندې مې ایمان راوړی ، اوما یې ټول حکمونه منلي دي.

پوښتنه :ایمان مفصل کوم دی ؟

خواب: ایمان مفصل دادی :

الْمَنْتُ بِاللّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدَرَ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ

ایمان مې راوړی پرالله ﷻ باندې پرملائکويې، اوپرکتابونويې او د هغه پرمسولانو، دقیامت پر ورځې او په دې چې دښه اوبد تقدیر دالله تعالی له لوري دی، او له مرگ وروسته پرژوندي کېدو باندې .

پوښتنه :تاسې چا پیدا کړي یی ؟

خواب: موږ، زمونږ موراوېلار، اسمانونه، ځمکې او ټول مخلوق خدای تعالی پیدا کړي .

پوښتنه :خدای تعالیدنیا له څه شي نه پیدا کړه ؟

خواب: په خپل قدرت اوحکم سره یې پیدا کړې ده.

پوښتنه :کوم خلک چې الله تعالی نه مني هغوی ته څه وایي ؟

خواب : هغوی ته کافران وایي .

پوښتنه :کوم خلک چې له الله تعالی نه پرته دنورو شیانو عبادت کوي اویادوه دری خدایان مني هغوی ته څه وایي؟

خواب: داسي خلکوته مشرکان او کافران وایي .

پوښتنه : مشرک بښل کیږي اوکه نه ؟

خواب: نه ! مشرک نه بښل کیږي ، هغه به تل تر تله په تکلیف او عذاب کې وي .

پوښتنه:حضرت محمد ﷺ څوک و ؟

خواب: حضرت محمد ﷺ دالله تعالی بنده ،دهغه رسول اویپیغمبر و مونږ یې امتیان یو .

پوښتنه: زمونږ پيغمبر څيړي پيدا شوى و؟

ځواب: د عربو په وطن كې دمكې معظمې يو ښار دي، په هغه كې پيدا شوى و .

پوښتنه: دده مبارك دپلاراونيكه نومونه څه وه؟

ځواب: دپلار نوم يې عبدالله او دنيكه نوم يې عبدالمطلب و .

پوښتنه: زمونږ پيغمبر څدرتبې له لحاظه له نوروپيغمبرانولوى او كه وړوكى دي؟

ځواب: زمونږ پيغمبر څپه رتبه كې ترټولو پيغمبرانو ستر اود الله تعالى له ټول مخلوق نه لوى دي .

پوښتنه: حضرت محمد څ عمر چيرې تېر كړى و؟

ځواب: تردرى پنځوسو (53) كالوپورې په خپل ښار، مكه معظمه كې واوسيده اوله هغه وروسته دالله تعالى له حكم سره سم مدينې منورې ته ولاړ، لس (10) كاله يې هلته تېر كړل او د درشپيتو (63) كالو په عمر له دنيا څخه ولاړ .

پوښتنه: كه چيرې يو څوك حضرت محمد څ نه مني هغه څرنگه دى؟

ځواب: څوك چې حضرت محمد څ دخداى تعالى رسول نه بولي

هغه هم كافر دى .

پوښتنه: دحضرت محمد څ دمنلو مطلب څه دى؟

ځواب: دحضرت محمد څ دمنلو مطلب دادى چې: سړى په دې يقين وكړي چې هغه څ دخداى تعالى رالېږل شوى پيغمبر دى اوپه دې يې عقیده وي چې دى مبارك له خداى تعالى نه وروسته ترټول مخلوق غوره دباودده سره مينه ولري، دحكمنو پيروي يې وكړي

پوښتنه: داڅرنگه معلومه شوه چې حضرت محمد څ دخداى تعالى پيغمبر دى؟

ځواب: داسي ښه ښه كارونه يې وكړل، اوداسي خبري يې خلكوته وشودلې چې له پيغمبرپرتة يې نه بل څوك ښوولای شي، اونه يې كولای شي.

پوښتنه: داڅرنگه معلومه شوه چې قران كريم دخداى تعالى كتاب دى؟

ځواب: حضرت محمد څ فرمايلي دي چې قران كريم د الله تعالى كتاب دى او پر ما باندې يې نازل كړى .

پوښتنه: قرانكريم پر پيغمبر څپه يوه واراو كه لير لير نازل شوى؟

خواب : هو! لېرلېر نازل شوی، کله یوایت، کله دوه، کله څلور آیاتونه اوکله هم بشپړسورت، څومره به چې ورته ضرورت و هغومره به نازلېده .

پوښتنه : په څومره وخت کې ټول قران کریم نازل شو؟

خواب : په درویش (23) کاله کې.

پوښتنه : قران کریم څه ډول نازلېده ؟

خواب : حضرت جبرائیل ؑ به راغی ده مبارک ته به یې آیت یا سورت تیراوه، ده مبارک به اوریده، یا داوه به یې لیکونکی به یې راوغوښت په هغه به یې ولیکه .

پوښتنه : ده مبارک خپله ولي نه لیکه ؟

خواب : ځکه چې دی مبارک " أمي " و.

پوښتنه : امي چاته وایي ؟

خواب : دچا چې لیک لوست زده نه وي هغه ته " امي " وایي که څه هم پیغمبر ؑ په دنیا کې دچا څخه علم زده کړي نه و خو بیا هم خدای تعالی ده مبارک ته ترټول مخلوق نه زیات علم ورکړي و .

پوښتنه : حضرت جبرائیل څوک و ؟

خواب : ملائیکه ده، پیغمبرانوته به یې دالله تعالی حکمونه راوړل .

پوښتنه : مسلمانان دالله تعالی بندگي څرنگه کوي ؟

خواب : 1_ لمونځ کوي 2_ روژه نیسي 3_ زکات ورکوي 4_ حج کوي .

پوښتنه : لمونځ څه ته وایي ؟

خواب : لمونځ دالله تعالی دعبادت او بندگۍ یوه خاصه طریقه ده چې الله تعالی په قران کریم کې او رسول الله ؑ په حدیثونو کې مسلمانانوته ښودلي ده.

پوښتنه : د بندگۍ هغه طریقه څه ډول ده کومې ته چې لمونځ وایي ؟

خواب : په کور یا په جومات (مسجد) کې خلک دالله تعالی په وړاندې لاس په نامه درېږي قران شریف وایي دالله تعالی ستاینه کوي، دهغه لویي اوتعظیم بیانوي، اودهغه په وړاندې تیتېږي، سر په ځمکه ږدي، دهغه لویي او خپله عاجزي ښکاروي .

پوښتنه : خدای تعالی لمونځ کونکی په جومات کې ښه ویني اوکه په کور کې ؟

ځواب: خدای تعالی ته لمونځ کونکی هر ځای ویني، په جومات کې وې اوکه په کور کې ، خو په جومات کې لمونځ کول ډیر زیات ثواب لري.

پوښتنه : له لمانځه مخکې چې خلک مخ لاسونه اوښي مينځي هغه ته څه وايي ؟

ځواب: هغه ته اودس وايي له اوداسه پرته لمونځ نه کيږي .

پوښتنه : په لمانځه کې کوم لورته مخ کول پکار دي ؟

ځواب : لويديز لور ته (کومې خواته چې لمر لويږي).

پوښتنه : ولې په لمانځه کې دلويديز لورته مخ گرځوو؟

ځواب: دمکې معظمې په ښار کې دخدای تعالی کور چې کعبه يې بولې هغې ته مخ گرځول ضروري دي (هغه زموږ دښار " دهلي" لويديز لورته ده)؛ ځکه خوخلک دلته دلويديځ لورته لمونځ کوي.

پوښتنه : په لمانځه کې چې خلک کوم لورته دريږي هغه ته څه وايي؟

ځواب : قبله ورته وايي .

پوښتنه : په شپه او ورځ کې څو واړه لمونځ کيږي ؟

ځواب : په شپه اوورځ کې پنځه وخته لمونځ فرض دی .

پوښتنه : هغه پنځه وختونه کوم دي ؟

ځواب:

1_دسهار(فجر) لمونځ چې دسهار په وخت له لمرختومخکې کيږي.

2_دماښپښين (ظهر) لمونځ: چې دزوال (دسيوري له له ماتېدو) نه وروسته کيږي .

3_دمازديگر(عصر) لمونځ: چې له لمر لويديو يونيم يا دوه ساعته مخکې کيږي .

4_دماښام (مغرب) لمونځ: چې تر لمر لويديو وروسته کيږي.

5_دماخستن (عشاء) لمونځ: چې له لمر لوېدو يونيم يا دوه ساعته وروسته کيږي.

پوښتنه :آذان څه ته وايي ؟

خواب: کله چې دلمانځه وخت راشي له لمانځه لږ مخکې یو سړي درېږي په زوره زوره داتوري وايي:

الله اکبر الله اکبر

خدای ډیر لوی دی خدای ډیر لوی دی

الله اکبر الله اکبر

خدای ډیر لوی ده خدای ډیر لوی دی

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

شاهدي ورکوم چې دالله Y نه پرته بل هېڅ یو معبود نشته.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

شاهدي ورکوم چې دالله Y نه پرته بل هېڅ یو معبود نشته.

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

شاهدي ورکوم چې محمد e دالله Y رسول دی

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

زه شاهدي ورکوم چې محمد e دالله Y رسول دی

حَيِّ عَلَى الصَّلَاةِ حَيِّ عَلَى الصَّلَاةِ

لمانځه ته راشی لمانځه ته راشی

حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ

کامیابي ته راشی کامیابي ته راشی

الله اکبر الله اکبر

خدای ډیر لوی دی خدای ډیر لوی دی

لا اله الا الله

دالله نه پرته هېڅکوک دعبادت لایق نشته

دې الفاظو ته اذان وايي.

دسهار په اذان کې د حيّ على الفلاح نه وروسته الصلّٰى خير مِّن النّوم (لمونځ له خوبه ښه دي) ويل کيږي.

پوښتنه: تکبير (اقامت) څه ته وايي ؟

ځواب: کله چې لمانځه ته خلک دريږي نو د لمانځه له پيل کيدو مخکې يو سړي هاغه کلمې وايي کومې چې په اذان کې ويل کيږي، همدې ته اقامت او تکبير وايي.

خوپه اقامت کې له حيّ على الفلاح وروسته قدقامت الصلّٰى وه واري دا اذان کلمو زياتې ويل کيږي.

پوښتنه: څوک چې اذان يا تکبير وايي هغه ته څه وايي ؟

ځواب: څوک چې اذان کوي هغه ته " مؤذن " (اذان کونکی) اوڅوک چې تکبير وايي هغه ته " مکبر " (تکبيرويونکی) وايي.

پوښتنه: ډير خلک چې په گډه لمونځ کوي لمونځ ورکونکي، لمونځ کوونکو او هماغه لمانځه ته څه وايي ؟

ځواب: کله چې ډير خلک په گډه لمونځ کوي هغه لمانځه ته د جمعې (جماعت) لمونځ وايي، لمونځ ور کوونکي ته امام اولمونځ کوونکو ته مقتديان وايي.

پوښتنه: څوک چې يواځې لمونځ کوي هغه ته څه وايي ؟

ځواب: يواځې لمونځ کوونکي ته (منفرد) وايي.

پوښتنه: داسې ځای ته چې خاص د لمانځه لپاره جوړوي او خلک پکې لمونځ کوي څه بلل کيږي ؟

ځواب: هغه ته جومات (مسجد) وايي.

پوښتنه: څوک چې جومات ته لاړ شي هلته بايد څه وکړي ؟

ځواب: په جومات کې دې لمونځ وکړي، قرآن شريف دې ووايي، يا دې يوه بل ذکر وکړي او يادې په ادب سره غلې کښي، په مسجد کې لوبې، ټوپونه، شور، اوددنیا خبرې کول بد کار دی.

پوښتنه: لمونځ څه گټې لري ؟

ځواب: لمونځ ډيرې گټې لري يو څو يې تاسو ته درښايو:

1_ د لمونځ کونکي انسان بدن او کالي تل پاک او صاف وي.

2_له لمونځ کونکي څخه خدای تعالیٰ خوښ او خوشحاله وي.

3_د لمونځ کونکي څخه حضرت محمد e هم خوښ او خوشحاله وي.

4_لمونځ کونکي د خدای تعالیٰ په نزد ښه وي.

5_د لمونځ کونکي سړي عزت خلک په دنیا کې هم کوي.

6_لمونځ کونکی له ډیرو گناهونو ساتلی وي.

7_لمونځ کونکی انسان خدای تعالیٰ له مرگ وروسته په راحت کې کوي.

پوښتنه: په لمانځه کې چې کوم کلمات ویل کېږي، د هغو نومونه او هغه کلمات څه دي؟

ځواب: په لمانځه کې چې کوم کلمات ویل کېږي د هغو ټولو نومونه او الفاظ دادي:

تکبیر

الله اکبر

خدای ډیر لوی دی.

ثناء

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

ژباړه: ای الله! ستاینه او ثنا یواځې ستاله پاره ده اونوم دې مبارک دی، شان دې لوړ دی او پرته له تا بل معبود نشته.

تعوذ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

ژباړه: زه خدای ته پناه وروړم چې له رټلي شیطانه مې وژغوري.

تسمیه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ژباړه: دهغه خدای په نامه شروع کوم چې لورونکی اومهربانه دی.

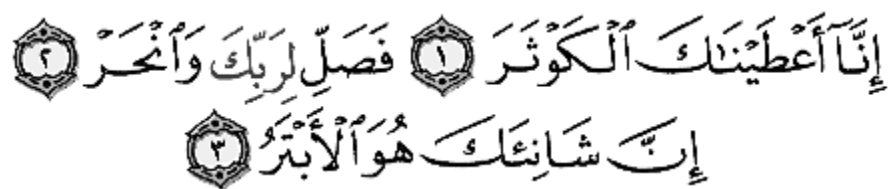
سورت فاتحه

ژباړه: دټول عالم رب او پالونکي ته ښاده چې لورونکی اومهربانه دی ، دقيامت دورځې خاوند دی .

خدایه! یواځې ستا عبادت کوو اویواځې له تانه مرسته غواړو ، موږ ته نیغه(سمه)لار راوښیه، دهغولارچې تا پرې نعمتونه لورولي دي ، نه دهغو لارچې ته ورته قهرېدلی یې ، اونه هم دبېلارو خلکو لار .

سورت کوثر

ای پیغمبره ! له شکه پرته مو کوثر(حوض) درکړی، خپل خداتنه لمونځ اوقرباني کوه ، ستا دشمن بې نومه اوبې نښانه دی .

سورت اخلاص

ژباړه: ای پیغمبره! دوی ته ووايه چې خدای یو دی ، خدای بې نیازه دی ، نه له ده څخه څوک پیداشوي اونه دی له چا څخه پیداشوی ، اونه یې څوک سیال شته .

سورت فلق

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ
شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي
الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

ژباړه : اى پيغمبره ! په دعاء کې داسې ووايه : چې زه پناه غواړم په رب د سباخيرونکي ، له شره د مخلوق، اوله شره د تيارې شپې چې تکه توره شي اوله شره د پوکي کوونکو ساحرانو ښځو چې پوکول کوي په غوټو کې.

سورت الناس

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ
النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي
يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾
مِنَ الْغَيْثِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

ژباړه : اى پيغمبره ! په دعاء کې داسې ووايه چې: پناه غواړم په رب د ټولو خلکو ، په خاوند د ټولو خلکو، په معبود د ټولو خلکو ، له شره دهغه وسوسه اچونکي تښتېدونکي (شیطان) چې دخلکو په زړونو کې وسوسه اچوي ، دغه وسوسه اچونکي له پيريانو څخه وي ، اوکه له انسانانو څخه وي.

درکوع تسبیح

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

زما ستر رب ته پاكي ده.

دقومي (له رکوع څخه دولاړېدو) تسميع

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

الله دثنا ويونکو ستاينه واورېده.

دقومي تحميد

رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

ربه ټولې ستاينې ستالپاره دي.

دسجدې (په ځمکه دسر کيښودو) تسبیح

سُبْحَنَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

زما درب شان ډیر لوی دی.

تشهد (التحيات)

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

ژباړه: ثنا اوستاينې خدای ته دي اوهم پاکې ، ای نبی! پرتا دې سلام ، دخدای رحمت او برکتونه وي . پرموړ اودخدای پرنیکو بنده گانو دې سلام ي ، شاهدي ورکوم چې بې له خدايه بل معبود نشته او شاهدي ورکوم چې محمد e دخدای بنده اورسول دی .

دروود شریف

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلَى آلِ اِبْرَاهِيْمَ النَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ، اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلَى آلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ.

ژباړه: يا الله ! پرمحمد e اودهغه پرکورنۍ رحمت وورو ، لکه پرابراهيم u اودهغه پرکورنۍ دې چې لورولی و ، بيشکه ته ستایلی اولوی یې . يا الله ! پرمحمد e اودهغه پرکورنۍ برکتونه واورو ، لکه پرابراهيم u اودهغه پرکورنۍ دې چې ورولي و ، بيشکه ته ستایلی او لوی یې .

له درود وروسته دعاء

اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا اَتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنًا وَفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنًا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

ژباړه: يا الله موږ ته په دنيا کې نعمت اوپه آخرت کې جنت راکړه اوددوزخ له اوره مو وساته.

په ځينو روايتونوکې دادعا هم راغلې ده:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ ظُلْمًا كَثِيْرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اَنْتَ فَاغْفِرْ لِيْ مَغْفِرَةً مِّنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِيْ اِنَّكَ اَنْتَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ

ژباړه : يا الله ما پرځان ډير ظلم كړى دى او بيشكه چې له تا پرته څوك گناوې بښلى نه شي ، نو ماله خپل لوري وښه، او راباندې ورحمېږه بې شكه ته بښونكى اولوروونكى يې.

سلام

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَى اللَّهِ

پرتاسو دې سلام اودخدای رحمت وي.

له لمانځه وروسته دعاء

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكَتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ

ژباړه : يا الله! سلامتي وركونكى يواځې هم ته يې او سلامتي ستا له لوري وي ، دډير برکت څښتن دلويي اوعزت خاوند يې.

دعاء قنوت

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَغِيْنُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِيْ عَلَيْكَ الْحَمْدَ، وَنَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ، وَنَخْلَعُ وَ نَتَرُكُ مَنْ يَّفْجُرُكَ، اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَاِلَيْكَ نَسْعٰى وَنَحْفِدُ وَنَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشٰى عَذَابَكَ اِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحَقٌ

ژباړه : يا الله ! موږ له تانه مرسته غواړو ، اوله تانه بښنه غواړو او پر تا ايمان لرو ، پر تا توكل کوو ، ستا غوره ستاينه کوو، ستا شكر ادا کوو، ستا ناشكړې نه کوو، له هغه چا سره پريکون اوداړيکو شلون کوو چې له تاسره پريکون کوي .

ياالله ! يواځې ستاعبادت اوستا لمونځ کوو، تاته سجده کوو، ستا پرلور پنا دروړو ، درمنډې وهو ، يواځې ستادرحمت هيله من يو ، ستاله عذابه ويريږو، او بې شكه ستا عذاب کافرانو ته رسيدونكى دى .

داوداسه طريقه

پوښتنه : اودس څه ډول کول په کاردی ؟

خواب: په پاك لوبښي كې پاكي اوبه را واخله، پر پاك صاف او لوړ ځای كښينه، په اوداسه كې قبلې ته مخامخ كيناستل غوره دي، خوكه چيرته مو كه نه وه هيڅ زيان نه لري، لستوني ترڅنگلو پورې پورته كړه، بيا بسم الله ووايه، اودواړه لاسونه ترمړوندو پورې ومينځه، بيا درې وارې په خوله اوبه ورغړوه، مسواك ووهه، كه مسواك نه وي نوگوته په غاښوپورې وموښه، بيا درې ځله پزې ته اوبه واچوه، دچپه لاس په خچنه گوته پزه پاكه كړه، درې ځله مخ ومينځه، خو مخ ته په تيزي سره اوبه مه اچوه، بلكې په كرارسره تندي ته اوبه واچوه اومخ ومينځه.

دويښتانو دشنه كېدو له ځايه نيولې دزنې تر لاندې برخې پورې، اوديوه غوړ څخه تربل غوړ پورې مخ مينځل پكاردې، بيا له څنگلو سره درې وارې دواړه لاسونه ومينځه، لومړۍ ښۍ لاس درې وارې بيا چپه لاس درې وارې مينځل په كاردې.

بيا لاس په اوبو لوند كړه دسر مسح وكړه، اود غوړو مسح وكړه، بيا د ورمېر (غاړه) مسح وكړه، اويواځې يې يوځل كول په كاردې. درې ځله دواړه پښې له بېديو سره ومينځه، لومړۍ دښۍ بيا چپه پښې مينځل په كاردې.

دلمانځه طريقه

پوښتنه: دلمونځ كولو طريقه څه ده؟

خواب: دلمانځه دكولو طريقه داده چې:

كله چې اودس وكړې، پاك كالۍ واغونډه، پر پاك ځای قبلې ته مخامخ ودرېږه، دلمانځه نيت وكړه، دواړه لاسونه غوړوته يوسه او "الله اكبر" ووايه، اوبيا لاسونه دنامه دغوټۍ لاندې داسې وټړه چې دښي لاس ورغوی دچپ لاس پرخپره راشي.

په لمانځه كې په ادب سره ودرېږه يوې بلې خواته مه گوره دالله تعالى لورته ځيراوسه، لاسونه چې وټړې لومړۍ داثناء ولوله:

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

بيا تعوذ (اعوذ بالله من الشيطان الرجيم) او تسميه (بسم الله الرحمن الرحيم) او الحمد لله ولوله، الحمد لله چې كله خلاصه كړې، نو په كراره آمين (خدايه زما دعا قبوله كړې) ووايه، په دې پسې سورت اخلاص يا بل سورت چې ياد دې وي ووايه، بيا "الله اكبر" ووايه ركوع ته كښته شه، په ركوع كې ځنگنونه په دواړه ورغوو ونيسه.

درکوع تسبیح (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) دری وراه یا پنځه واره ووايه، بيا تسمیع (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) هم ووايه، بيا تکبیر ووايه اونیغ ودریره، تحمید (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْد) هم ووايه، بيا تکبیر ووايه، سجدې ته داسې لارښه چې لومړی دواړه ځنگنونه پرمخکې ولگوه، دواړه ورغوي کښېږده، پزه، تندې اومخ مو باید ددواړو لاسو ترمنځ د سجدې پرځای وي، دسجدې تسبیح (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْوَعْلَى) دری یا پنځه وارې ووايه، بيا تکبیر ووايه اوله سجدې راپاڅه نیغ کینه، تکبیر ووايه دوهمه سجده هم په همغه څېر وکړه، بيا ووايه پورته شه، د ولاړېدو په وخت کې پرمخکې لاسونه مه لگوه.

په سجدو سره یو رکعت پوره شو او س نو دوهم رکعت پیل کړه، بسم الله او الحمد لله ووايه او یو بل سورت هم ورسره ووايه، بيا رکوع، قومه اودواړه سجدې وکړه، کښه، اول تشهد بيا درود شریف ووايه، او بيا لومړی ښي لور، بياچپ لورته مخ واړوه، اوس نو دوه رکعت له منځ پوره شو.

له سلام گرځولو وروسته اَللّهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِکْرَامِ ووايه، او لاس پورته کړه دعاء وکړه خو ډیر یې مه پورته کوه داسې چې تراوړو دې پورته شي دعا چې کله خلاصه کړې دواړه لاسونه پرمخ تېرکړه.

پوښتنه: ددوو سجدو په منځ کې اویا هم دتشهد د ویلو په حالت کې څه ډول کیناستل په کار دي؟

ځواب: ښی. پښه باید ولاړه اودگوتو مخ یې دقبلې لورته وي اوچپه پښه دې څملوه پرې کینه دناستې په حال کې دواړه لاسونه په ځنگنونو ایښودل پکار دي.

پوښتنه: دامام، مقتدي، اومنفرد (یواځې لمونځ کونکی) په لمانځه کې څه فرق دی؟

ځواب: دامام، مقتدي اومنفرد په لمانځه کې لږ فرق شته، یو فرق دادی چې: امام او منفرد دواړه په اول رکعت کې له ثنا وروسته اعوذ بالله او بسم الله او الحمد لله شریفه او سورت ټول پوره وایي، اوپه دوهم رکعت کې هم بسم الله او الحمد لله شریفه اوسورت پوره وایي خو مقتدي به یواځې په لومړي رکعت کې ثنا وایي اونور په دواړو رکعتونو کې پټه خوله ولاړ وي.

دوهم فرق دادی چې: درکوع څخه دولاړېدو په وخت کې امام اومنفرد دواړه "سمع الله لمن حمده" وایي اومنفرد دتسمیع سره تحمید هم ویلای شي، خو مقتدي ته یواځې "ربنا لك الحمد" ویل پکار دي.

پوښتنه: که لمونځ دری یا څلور رکعتي وي نو بيا څه ډول کیږي؟

ځواب: دوه رکعت له منځ خو باید همغسې وکړي څرنگه چې پورته تیر شو خوپه اوله قعده کې دې له التحیات اویاتشهد نه وروسته درود شریف نه وایي، بلکې "الله اکبر" دې ووايي او پورته دې شي.

که لمونځ واجب یاسنت یا نفل وي نو پاتې دوه رکعتې دې د مخکني دوو رکعتو نو په څېړوکړې ، او که چیرې فرض وي نو په دریم اوڅلورم رکعت کې له " الحمدلله " نه وروسته دې سورت نه وایي ، او پاته نوردې دهمغو پخوانیو دوو رکعتونو په څیر وکړي .

پوښتنه : آیا سنت او یانفل لمونځ درې رکعتې هم کیږي؟

ځواب : نه ! سنت یا نفل لمونځ درې رکعتې نه کیږي دوه یاڅلور رکعتې کیږي .

پوښتنه : درکوع کولو سهې طریقه څرنگه ده ؟

ځواب : رکوع داسې باید وشي چې ملاله سر سره یو برابر وي ، داسې چې سر نه له ملالوړ اونه ټیټ وي ، او دواړه څنگلې باید له خټې او تشیو نه لري وي ، او ځنگنونه باید په خپرو ټینگ ونیسې .

پوښتنه : دسجدې سهې طریقه څرنگه ده ؟

ځواب : سجده داسې پکار ده چې خپرې پر مخکې وي او مړوندونه اوڅنگلي دمخکې څخه پورته وي ، نس (گیده) دې دورنو څخه لري او لاسونه دپښو څخه جلا وي .

پوښتنه : له لمانځه وروسته په گوتو باندي دشمیر په وخت څه ویل کیږي ؟

ځواب : " سبحان الله " (33) واره الحمدلله " (33) واره ، " الله اکبر " (33) واره ویل کیږي چې ډیر زیات ثواب لري .

اسلام کلمې

اوله : کلمه طيبه

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ

له خدای تعالی نه پرته بل دعبادت وړ (معبود) نشته محمد ﷺ رسول دی .

دوهمه : د شهادت کلمه

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

ژباړه : زه شاهدي ورکوم چې داللهY نه پرته بل خدای دعبادت وړ نشته هغه یو دی سیال نه لري، اوداشاهدي ورکوم چې محمد e یي بنده او رسول دی.

دریمه : د تمجید کلمه

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

ژباړه : خدای Y پاک دی ستاینې هغه لره دي له خدایه پرته دعبادت وړ بل ذات نشته ، خدای Y لوی دی له گناوو دساتنې اود نیکو کارونو دکولو توفیق یواځې هغه ورکوي هغه دلويي او شوکت څښتن دی .

څلورمه : دتوحید کلمه

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ أَبَدًا أَبَدًا ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

له خدایه پرته دعبادت وړ بل ذات نشته ، سیال نه لري پاچاهي اوستاینې هغه لره دي، ژوندي کول اومړه کول یې په واک کې دي ، تل ترتله به ژوندی وي، دعزت اوشوکت څښتن دی او ښېگڼه یې په واک کې ده ، په هرڅه قادر دی.

پنځمه کلمه : د استغفار کلمه

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ عَمْدًا أَوْ خَطَاً سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً وَأَتُوبُ إِلَيْهِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي أَعْلَمُ وَمِنَ الذَّنْبِ الَّذِي لَا أَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ وَسَتَّارُ الْعُيُوبِ وَعَفَّارُ الذُّنُوبِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

ژباړه : زه له هغه ذاته بښنه غواړم چې زما خدای دی، له هرې هغې گنا څخه چې په قصداويا مې په هېره سره کړې وي ، دهغه په دربارکې له هرې گناڅخه چې ماته معلومه وي اويا نه وې توبه باسم

په تحقيق سره خدایه ! په پټو رازونو خبر یې ! دعیبونو پټوونکی، دگناوو بښونکی یې ! له گناڅخه دساتنې اوبښوکارونودکولو توفیق یواځې ته ورکوي! په تحقيق سره دلويي اوشوکت څښتن یې !

شپږمه : له کفره دبې زاری کلمه

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُبُكَ مِنْ اَنْ اُشْرِكَ بِكَ شَیْاً وَاَنَا اَعْلَمُ بِهِ وَاَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا اَعْلَمُ بِهِ ثُبْتُ عَنْهُ وَتَبَرَّاتُ مِنَ الْکُفْرِ وَالشِّرْكِ وَالْکَذِبِ وَالْغِیْبِیِّ وَالْبِدْعِیِّ وَالنَّمِیْمِیِّ وَ الْفَوَاحِشِ وَالْبُهْتَانِ وَالْمَعَاصِیِ کُلُّهَا وَاَسْلَمْتُ وَاَقُوْلُ لَا اِلَهَ اِلَّااللهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللهِ

خدایه ! زه پرتا پنا غواړم له دې څخه چې له تاسره بل څه سیال وگنم اوزه پرې پوهیږي اوله هغه شرك څخه چې پرې نه پوهیږم خدایه تاته توبه باسم له هر کفر، شرك، درواغو، غیبت ، بدت، چغل خوري، سپکوسپورو، تور لگولو او ټولو گناوو څخه، اوما ایمان راوړی اووایم چې : له خدای تعالی نه پرته بل دعبادت وړ (معبود) نشته محمدﷺ دالله ﷻ رسول دی.

دوهمه برخه

لومړۍ څانګه

تعلیم الایمان

داسلامي عقایدو زده کړه

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمد الله العلی العظیم ونصلي علی رسوله الکریم

پوښتنه: داسلام بنیاد پر څو شیانو ولاړ دی ؟

ځواب : داسلام بنیاد پر پنځو شیانو ولاړ دی.

پوښتنه: هغه پنځه شیان چې داسلام بنیاد پرې ولاړ دی کوم کوم دي ؟

ځواب: هغه پنځه شیان دادي:

اول : کلمه طيبه يا کلمه شهادت مطلب دا چې په زړه سره منل او په ژبه يې اقرار کول.

دوهم : لمونځ کول.

دریم : زکات ورکول.

څلورم : دروژي په میاشت کې دروژې نیول.

پنځم : حج کول.

پوښتنه: کلمه طيبه کومه ده اومعنی يې څه ده ؟

ځواب: کلمه طيبه داده:

لا اله الا الله محمد رسول الله

او مطلب يي دادي چې دالله تعالى نه پرته بل هيڅ څو ك دعبادت وړ نشته او حضرت محمد e دالله تعالى رالېږلي رسول دی.

پوښتنه: دشهادت كلمه كومه اومعنى يي څه ده ؟

خواب: د شهادت كلمه داده:

اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً عبده ورسوله

او معنى يي ده چې: زه شاهدي ورکوم چې دالله تعالى نه پرته دعبادت وړ بل هيڅوک نشته او شاهدي ورکوم چې حضرت محمد e دالله تعالى بنده اورسول دي.

پوښتنه: دكلمې دمعناو مطلب له پوهيدلو پرته يواځې يې په ژبه ويلوسره سپړى مسلمانيدای شي ؟

خواب: نه ! بلکې په معنا پوهيدل اوپه زړه سره يقين کول اوپه ژبه يې اقرار کول ضروري دي.

پوښتنه: په زړه سره يقين اوپه ژبه اقرار کولو ته څه وايي ؟

خواب: ايمان وايي.

پوښتنه: گونگى چې په ژبه اقرار کولای نه شى هغه به څه ډول ايمان راوړي ؟

خواب: دخدايي عذر له امله دهغه اشاره هم کافي بلله کيږي معنا داچې: هغه دې په اشاره سره داوښيي چې الله تعالى يو دى او حضرت محمد e دخداى تعالى پيغمبر دى.

پوښتنه: دمسلमानانو لپاره پرڅو خبرو ايمان لرل ضروري دي ؟

خواب: پراوو "7" خبرو ، چې يادونه يې په ايمان مفصل کې راغلې:

أَمِنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدَرَ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعْثَ بَعْدَ الْمَوْتِ

ايمان مې راوړى پرالله Y باندې پر ملائکويې، اوپر کتابونويې او د هغه پرسولانو، دقيامت پر ورځې او په دې چې دښه او بد تقدير دالله تعالى له لوري دى، او له مرگ وروسته پر ژوندي کېدو باندې.

دخداى تعالى په هکله دمسلमानانو عقیده

پوښتنه : دخداى تعالىپه هلکه دمسلمانانو عقیده باید څه ډول وي ؟

ځواب : مسلمانان باید داعقیده ولري چې:

1-خداى تعالى يو دى.

2-یواځې همغه دعبادت اوبندگۍ وړ دى اوله هغه پرته دبندگۍ وړ بل هیڅوک نشته.

3-هغه سیال نه لري.

4-له هرڅه خبر دى هیڅ شی ترینه پټ نه دي.

5-دپوره طاقت اوقدرت خاوند دى.

6-ځمکه، آسمان، سپوږمۍ، لمر، ستوري، ملائکې، انسانان، پیریان، او لنډه داچې ټول جهان یواځې هغه Y پیدا کړى اوهغه یې مالک دى

7-مرگ اوژوند دهغه له لورې دي، یعنې دټول مخلوق ژوند اومرگ دهغه په واک کې دي.

8-هغه Y ټول مخلوق ته روزي ورکوي.

9-خوراک، څښاک او خوب نه کوي.

10-تل و او تل ترتله به وي.

11-هغه Y هیچا پیدا کړى نه دى.

12-نه یې پلار شته نه زوى ، نه لور، نه ښځه ، اونه هم له چاسره دغه ډول خپلوي لري ، له دارنگه ټولو خپلوليو څخه پاک دى.

13-هرڅه ده ته محتاج دي، خودى هیچا ته محتاج نه دى اوهیچ شي ته اړتیا نه لري.

14-بې مثله دى هیچ یو شی یې په څېر نه دي.

15-له ټولو عیبونوپاک دى.

16-دمخلوق په څېر لاس، پښې، پزه او غوږونه نه لري.

17-ملایکې یې پیدا کړي اوددنیا په بیلابیلو کارونو یې گمارلې.

18- دخپل مخلوق دلارښوونې (هدايت) لپاره يې پيغمبران رالېږلي، څو خلکو ته رښتيني لار (دين) ور وښيي، ښې خبرې ورزده اوله بدو يې منع کړي.

ملائکې (فرښتې)

پوښتنه: ملائکې څوک دي ؟

ځواب: ملائکې دالله تعالی یو جلا مخلوق دي له نوره یې پیدا او زموږ له سترگوپنا دي نه نارینه او نه هم ښځينه دي، نه دخدای تعالی دحکم نافرمانی او نه گناه کوي، په کومو کارو یې چې مقرري کړي دي په هغو بوختې دي.

پوښتنه: ملائکې څومره دي ؟

ځواب: دملائکو شمیر له خدای تعالی پرته بل هیڅ چاته معلوم نه دی هو! دومره موږ ته معلومه ده چې ملائکې ډیرې اوڅلور پکې مقربې اومشهورې ملائکې دي.

پوښتنه: مقربې اومشهورې ملائکې کومې دي ؟

ځواب: اول : حضرت جبرائیل u چې دالله تعالی کتابونه، احکام، اویپیغامونه به یې پیغمبرانو علیهم السلام ته راوړل.

دوهم: حضرت اسرافیل u چې دقیامت شپیلۍ به پوکي.

دریم: حضرت میکائیل u چې دباران داورښت اومخلوق ته دروزي رسولو په کارو مقرر ده.

څلورم : حضرت عزرائیل u چې له مخلوق دارواوو(روح) په اخیستو مقرر ده.

خدای تعالی کتابونه

پوښتنه: دخدای تعالی کتابونه څو دي ؟

ځواب: دخدانتعالی ډیر زیات واره اوغټ کتابونه پر پیغمبرانو علیهم السلام نازل شويدي، غټو ته یې کتابونه او وړو ته یې صحیفې وایي څلور کتابونه مشهور دي.

پوښتنه: څلور مشهور آسماني کتابونه کوم کوم دي؟ او په کومو پيغمبرانو نازل شويدي؟

ځواب:

1-تورات: چې په حضرت موسی u نازل شوی.

2-زبور: چې په حضرت داود u نازل شوي ده.

3-انجيل: چې په حضرت عيسى u نازل شوي دي.

4-قرآن کریم: چې په حضرت محمد e نازل شوي دي.

پوښتنه: صحيفې څومره دي او پر کومو پيغمبرانو نازلي شوي دي؟

ځواب: د صحيفو شميره معلومه نه ده، خو يوڅه صحيفې پر حضرت آدم u او يوڅه پر حضرت شيث u او يوڅه پر حضرت ابراهيم u نازلي شويدي له دې پرته نورې صحيفې هم شته چې پر ځينو نورو پيغمبرانو عليهم السلام نازلي شوي دي.

دخدای تعالی پيغمبران عليهم السلام

پوښتنه: رسول چاته وايي؟

ځواب: رسول انسان او دخدای تعالی بنده وي دخدای تعالی خپلو بندگانو ته د حکمونو رسولوله پاره ټاکلي وي، هغوی رښتيا ويونکي وي درواغ هيڅ کله نه وايي، گناه نه کوي، دخدای تعالی په امر سره معجزې ښکاروي، پيغامونه يې په پوره ډول مخلوق ته رسوي کموالي او زياتوالي پکې نه کوي اونه هم هيڅ يو پيغام پټوي.

پوښتنه: د نبي معنا څه ده؟

ځواب: د نبي معنا همدا ده چې هغه دخدای تعالی بنده او انسان وي دالله تعالی حکمونه بندگانو ته رسوي رښتيني وي درواغ نه وايي، گناه نه کوي، دخدای تعالی په حکمونو کې کموالی او زياتوالی نه کوي او نه هم هيڅ يو حکم پټوي.

پوښتنه: د نبي اورسول تر منځ څه فرق شته؟ او که دواړه يو شی دي؟

خواب: دښې اورسول په منځ کې لږ فرق شته او هغه داچې: رسول هغه پيغمبر ته وايي چې دخداى تعالى له لورې نوى شريعت او کتاب ورکړل شوي ويو، اونبي هر پيغمبر ته وايي، نوى شريعت او کتاب ورکړل شوي وي او که نه داسې چې دمخکني شريعت او کتاب تابع وي.

پوښتنه: آيا يو سړى په خپل کوښښ او عبادت سره نبي کيدلي شي؟

خواب: نه! بلکې هغه څوک نبي وي چې خداى تعالى يې نبي وگرځوي معنا داچې دښې اورسول کېدل دانسان په کوښښ او ارادې پورې تړلي نه دي، بلکې دامرتبه دخداى تعالى له لوري ورکول کېږي.

پوښتنه: درسولانو اونبيانو شمير څومره څه دى؟

خواب: دنيا ته ډير رسولان اونبيان راغلي دي خو دهغوي پوره شميره يواځې خداى تعالى ته معلومه ده، خو مونږ اوتاسو بايد دا عقیده ولرو چې دخداى تعالى ټول رسولان هرڅومره چې وي برحق اورينښتيني دي.

پوښتنه: لومړنى پيغمبر څوک و؟

خواب: تر ټولولومړى پيغمبر حضرت آدم u دي.

پوښتنه: تر ټولو وروستى پيغمبر څوک دي؟

خواب: تر ټولو وروستى اوآخري پيغمبر حضرت محمد e دي.

پوښتنه: له حضرت محمد e وروسته به بل پيغمبر راځي او که نه؟

خواب: نه! ځکه چې پيغمبري اونبوت پر حضرت محمد مصطفى e پاى ته ورسیده له ده مبارک وروسته ترقيامته پوري هيڅ يو نبي نه راځي، له ده مبارک وروسته چې څوک دپيغمبري دعوه کوي هغه درواغجن دى.

پوښتنه: په رسولانو کې ترټولو غوره (افضل) رسول څوک دى؟

خواب: زمونږ پيغمبر حضرت محمد e په ټولو نبیانو او رسولانو کې غوره او لوى دى، دى که څه هم دخداى تعالى بنده او اطاعت کونکى دى خو له دخداى تعالى وروسته په مخلوق کې ترهرچا دده مبارک مرتبه زياته ده.

دقيامت بيان

پوښتنه: دقيامت ورځ کومې څه ته وايي؟

خواب: دقيامت هغې ورځې ته وايي په کومه کې به چې ټول انسانان او حيوانات مړه کيږي، اوتوله دنيا به له منځه ځي، غرونه به دپمبوو دگلانو په څېر په هوا کې والوزي ستوري به ټوټه ټوټه شي لاندې به راولوېږي، لنډه داچې هرشي به زره زره او له منځه ولاړشي.

پوښتنه: ټول انسانان اوحيوانات به څرنگه مړه کيږي ؟

خواب: حضرت اسرافيل u به شپيلۍ پوه کړي د شپيلۍ آواز به يې دومره "ويروونکی" اوسخت وي چې له هيبت به يې ټول خلک مړه اوهر شي به زره زره او فنا شي.

پوښتنه: قيامت به څه وخت وي ؟

خواب: قيامت راتلونکی دڅو ټاکلي وخت يې له الله تعالى پرته هيچاته معلوم نه دی، هو! دومره معلوم دي چې دجمعي په ورځ دمحرم په لسمه نيټه به وي اوزمونږ پيغمبر e ځينې نښانې يې ښودلې دي هغو ته که وکتل شي معلومېږي داچې قيامت نږدې دی.

پوښتنه: دقيامت نښانې کومې دي ؟

خواب: پيغمبر eفرمايلي دي چې:

1-کله چې په دنياکې گناوې زياتې شي.

2-خلک دخپل مور او پلار نافرمانه شي اوپر هغوی سختي پيل کړي.

3-په امانت کې خيانت پيل شي.

4-سندرې غږول، رقص، اوسرود زيات شي.

5-وروستي خلک مخکنيو بزرگانو ته بد ويل پيل کړي.

6-بې علمه اوکم عمله خلک مشران شي.

7-شپانه اودتيټې درجې خلک لوړ لوړ عمارتونه جوړول پيل کړي.

8-ناپوه خلکو ته غټې چوکۍ په لاس ورشي، نو په دې پوه شه چې قيامت نږدې دی.

د تقدیر بیان

پوښتنه: تقدیر څه ته وایي؟

ځواب: دهرې خبرې او هرشي دښه اوبد اندازه چې له پخوانه دخدای تعالی په علم کې ټاکلې شوې اودهرشي له پیداکیدو دمخه خدای تعالی ته معلومه وي ، دالله تعالی همدې علم او اندازې ته تقدیروایي ، هیڅ یوښه اوبد شی دالله تعالی له علم او اندازې څخه دباندې نه دی.

له مرگ وروسته بیا ژوندي کېدل

پوښتنه: له مرگه وروسته دبیاژوندي کیدلو مطلب څه دی؟

ځواب: کله چې دقیامت په ورځ ټول شیان له منځه ولاړ شي اسرافیل u به دوهمه شپیلۍ پوه کړي چې په دې سره به بیرته ټول شیان او انسانان راژوندي شي ، د حشر په میدان کې به ټول مخلوق دالله تعالی درانه حضورته وړاندې شي ، حساب به اخستل کیږي ، دښو اوبدو کارو بدله به ورکول کیږي ، په کومه ورځ چې داکارونه ترسره کیږي هغې ورځې ته "یوم الحشر" (دجمع کیدو ورځ)، "یوم الجزا" او "یوم الدین" (بدلي ورکولو ورځ)، او "یوم الحساب" (حساب ورځ) وایي.

پوښتنه: په ایمان مفصل کې چې دکومو اوو (7) شیانو یادونه راغلې په هغو کې که څوک یو یا دوه خبرې نه مني مسلمان بلل کیدای شي اوکه نه؟

ځواب: نه! هیڅکله نه ، کله چې یوڅوک دالله تعالی کتابونه، ملائکې، دقیامت ورځ، تقدیر، اوله مرگه وروسته بیاژوندي کیدل نه مني مسلمان کیدلای نه شي.

پوښتنه: حضرت پیغمبر e داسلام بنیاد پنځه شیان ښولي، په هغو کې خو دملائکو اودالله تعالی دکتابو، دقیامت ، تقدیر اونورو یادونه گ نه ده شوې؟

ځواب: په هغو پنځو شیانو کې یوهم پرحضرت محمد e باندې دایمان راوړل دي اوکله چې یوڅوک پرحضرت محمد e باندې ایمان راوړي ، نوهغه به خامخا دده مبارک ټولې ښوولې خبرې مني ، اودالله تعالی کتاب کوم چې

پیغمبر ۛ راوړی دی پر هغه به هم خامخا ایمان راوړي او ټولې هغه خبرې چې په ایمان مفصل کې یې یادونه راغلې د خدای تعالی له کتاب (قرآن کریم) او د پیغمبر ۛ له ویناوو (احادیثو) څخه ثابتې شوې.

پوښتنه: که یوڅوک ددې ټولو خبرو په زړه سره یقین او ژبه سره اقرار وکړي، خو لمونځ نه کوي او یازکات نه ورکوي یا روژه نه نیسي، یا حج نه کوسي هغه مسلمان دی؟

ځواب: هو! مسلمان دی خو سخت گناه گار اودالله تعالی نه یاغي دی، داسې مسلمان ته فاسق وایي، دوی به لومړی دخپلو گناوو په سزا رسول کیږي بیا به خلاصون مومي.

دوهمه څانگه

د عباداتو ښوونه

تعلیم الارکان

د اسلامي اعمالو زده کړه

بسم الله الرحمن الرحيم

پوښتنه: اسلامي اعمال څه ته وایي؟

ځواب: هغه پنځه شیان پرکومو چې د اسلام بنیاد ولاړ دی چې لومړني ته یې ایمان وایي، چې بیان یې تاسې د اسلامي عقایدو تر عنوان لاندې په اوله څانگه کې لوستلی، پاته څلور نور شیان (لمونځ، زکات، روژه او حج) دې واورو ته اسلامي اعمال وایي، په همدې دویمه څانگه کې به لومړی تاسې د لمانځه بیان ولولی.

لمونځ

پوښتنه: لمونځ څه ته وايي ؟

ځواب: لمونځ دالله تعالى دعبادت اوبندگۍ يوه غوره او جلا طريقه ده چې الله تعالى اودهغه رسول e بندگانو ته ښولې.

پوښتنه: له لمانځه مخکې دکومو شيانو کول ضروري دي ؟

ځواب: له لمانځه مخکې اووه (7) خبرې ضروري دي ، چې له هغو پرته لمونځ نه کيږي همدې خبرو ته دلمانځه شرطونه او فرايض وايي.

پوښتنه: هغه اوه (7) خبرې کومې دي چې له لمانځه نه يې مخ ته کول ضروري دي ؟

ځواب: اول :- د بدن پاکوالی، دوهم :- د جامو يا کاليو پاکوالی، دريم :- د لمانځه دځايپاکوالی، څلورم :- دعورت پټول، پنځم:- د لمانځه دوخت پېژندل، شپږم:- قبلې ته مخ کول، اووم:- نيت کول.

د لمانځه دلومړي شرط (پاکوالي) بيان

پوښتنه: د بدن پاکوالی څه ته وايي ؟

ځواب: د بدن پاکوالی دادی چې هيڅ ډول پلتي اونجاست پرې نه وي.

پوښتنه: پلتي (نجاست) څو ډوله دی ؟

ځواب: دوه ډوله ده: يوه حقيقي اودوهمه حکمي.

پوښتنه: حقيقي پلتي (نجاست) څه ته وايي ؟

ځواب: هغه ښکاره پلتي چې په سترگو ليدل کيږي حقيقي نجاست بلل کيږي لکه: ورې بولې (متيازې)، غټې بولې، وينې، او شراب.

پوښتنه: حکمي نجاست څه ته وايي ؟

خواب: هغه پلتي چې په سترگو نه لېدل کيږي خو د شريعت د حکم له مخې ثابت شوي وي حکمي نجاست بلل کيږي لکه: بې اودسي، جنابت.

پوښتنه: دلمانځه لپاره له کوم ډول نجاست څخه د بدن پاکوالی ضروري دی؟

خواب: له دواړه ډوله نجاست څخه د بدن پاکوالی ضروري دی.

پوښتنه: حکمي نجاست څو ډوله دی؟

خواب: دوه ډوله دی: لومړی حکمي نجاست چې حد ث اصغر ورته وايي، دوهم غټ حکمي نجاست چې حد ث اکبر او جنابت يې بولي.

پوښتنه: د حکمي نجاست څخه د بدن د پاکولو طريقه څه ډول ده؟

خواب: له حکمي نجاست څخه بدن په اوداسه سره پاکيږي.

داوداسه بيان

پوښتنه: اودس څه ته وايي؟

خواب: کله چې سړی دلمانځه اراده وکړي، نو په پاک لوبښي کې دې پاکې اوبه را واخلي، لومړی دې ترمړوندو پوري دواړه لاسونه ومينځي، ورپسې دې درې وارې په خوله اوبه ورغروي، مسواک دې ووهي، بيا دې درې ځله پوزې ته اوبه واچوي او په کين لاس دې پاکه کړي بيا به درې وارې مخ ومينځي، ورپسې دې درې وارې دواړه لاسونه ترڅنگلوپورې ومينځي، بيا دې دسر او غوږو مسح وکړي، بيا به دواړه پښې تر بيديو ومينځي.

همدې ته اودس وايي چې دکولو طريقه يې تاسې د تعليم الاسلام په لومړۍ برخه کې لوستې ده.

پوښتنه: آیا په اوداسه کې داټولې خبرې ضروري دي؟

خواب: نه! په اوداسه کې ځيني شيان ډير ضروري دي، اوکه پريښودل شي اودس نه کيږي هغوته فرض وايي، اوځينې خبرې بيا داسي دي چې په کولو سره يې ثواب زياتيږي، او که پاته شي څه زيان نه لري چې همدې ته مستحب وايي.

پوښتنه: په اوداسه کې څو فرضونه دي؟

خواب: په اوداسه کې څلور فرضونه دي:

1. دمخ مينځل د سرد وينيتانو د شنه کېدو له ځايه نيولې د زنې تر لاندې برخې پورې، د يوه غوړ له نرمۍ څخه نيولې د بل غوړ تر نرمۍ پورې دي.

2. تر څنگلو وړې دواړه لاسه (لومړۍ ښۍ اوبيا چې) پرمينځل

3. د سر د څلورمې برخې مسح کول.

4. د دواړو پښو مينځل تر ښنگرو (بېډيو پورې).

پوښتنه: په اوداسه کې څو شيان سنت دي؟

خواب: په اوداسه کې ديارلس (13) شيان سنت دي.

1. د اوداسه نيت.

2. بسم الله الرحمن الرحيم ويل.

3. اول تر مړوندو دواړه لاسه مينځل.

4. مسواک وهل.

5. خوله مينځل.

6. درۍ وراه په کين لاس پوزې ته اوبه اچول.

7. د ږيرې څلالول.

8. د لاسو او پښو د گوتو څلالول.

9. هړاندام (غړۍ) درۍ وراه مينځل.

10. د ټول سر مسح، يعني لوند لاس پر سر تيرول.

11. د دواړو غوږو مسح کول.

12. په ترتيب سره د اندامونو مينځل.

13. پيوسته اودس کول داسي چې يواندام لا وچ شوی نه وي سمدستي بل اندام پرې مينځل شي.

پوښتنه: په اوداسه کې څو شيان مستحب دي؟

خواب: په اوداسه کې پنځه (5) شیان مستحب دي:

1. له ښي اندام نه شروع کول ، چې ځينې علمايې په سنتو کې شماري.

2. ورمېر (غاړه) مسح کول.

3. د بېل چاله کومک پرته اودس کول.

4. قبلې ته مخامخ کښیناستل.

5. پر پاك او لوړ ځای باندې اودس کول.

پوښتنه: په اوداسه کې څو شیان مکروه دي ؟

خواب: په اوداسه کې څلور (4) شیان مکروه دي:

1. پر ناوړي ځای اودس کول.

2. په ښي لاس د پوزې پا کول.

3. په اوداسه کې د نيایي خبرې کول.

4. د سنت پر طرېقې خلاف اودس کول.

پوښتنه: اودس په څو شیانو سره ماتېږي ؟

خواب: په اتو (8) شیانو سره اودس ماتېږي چې داوداسه نواقض يعني ماتوونکي ورته وايي:

1. غټې او وړې بولې کول، يا د همدې دوو شرمځايونو څخه ديوبل شي وتل.

2. باد پرېکېدل (د شاخه هوا وتل).

3. د بدن د يو ځايه څخه د وينې او نوونو بهېدل.

4. په ډکه خوله قی (کانگې) کول.

5. په پروتي اویا ډډه وهلو سره ویدېدل.

6. دناروغۍ او يا بلې وجې څخه بې هوښه کېدل.

7. لیونتوب.

8. په لمانځه کې په زوره خندل.

د غسل بیان

پوښتنه: دغټ حکمي نجاست (حدث اکبر او جنابت) څخه د بدن پاکولو طریقه څه ډول ده؟

ځواب: بدن د حدث اکبر یا جنابت څڅه په غسل پاکېږي.

پوښتنه: غسل څه ته وايي؟

ځواب: ټول بدن مینځلوته وایي، چې په شریعت کې جلا طریقه لري.

پوښتنه: د غسل شرعي طریقه څه ډول ده؟

ځواب: د غسل کولو طریقه داده چې: اول دواړه لاسونه ترمړوندو پورې پریمینځي بیا استنجا وکړي، اوله بدن څخه حقیقي نجاست لري کړي، اودس وکړي بیا پر بدن اوبه واچوي، په لاس یې وموښي، اوبیا پرې درې واړه اوبه تیرې کړي، خوله کنګال اوپوزې ته به هم اوبه اچوي.

پوښتنه: په غسل کې څو فرضونه دي؟

ځواب: درې (3) فرضونه دي:

1. خوله مینځل.

2. دپوزې مینځل.

3. ټول بدن مینځل.

پوښتنه: په غسل کې څو سنتونه دي؟

ځواب: پنځه (5) ستونه دي:

1. ترمړوندو پورې دواړه لاسه مینځل.

2. استنجا کول، اود بدن پر کوم ځای چې نجاست وي، هغه لري کول.

3. دپلیټۍ دلرې کولوپه نیت غسل کول.

4. لومړی اودس کول.

5. درې واړه پرتول بدن اوبه تیرول.

پرموزو دمسح کولو بیان

پوښتنه : مسح په کوم ډول موزو رواده ؟

ځواب : په درې ډوله موزو مسح کول رواده :

اول : دڅرمنې موزې چې تربیديو پورې پښې پکې پټې وي .

دویم: هغه وړینې موزې چې دچرم تلې ولري .

دریم: هغه وړینې اوتارلرونکې موزې چې دومره پنډې او سختې وي چې په پښو شي په درې اویا څلور میله تگ څیري نه شي .

پوښتنه : مسح پرموزو کله رواده ؟

ځواب : کله چې اودس وکړې یا پښې ومینځې او موزې په پښوکړې ، اویادې د اوداسه د ماتیدو په وخت کې په پښووې .

پوښتنه : موزې چې په پښوشي ترڅو ورځو پرې مسح کیږي ؟

ځواب : که چیرې سړی په خپل کور اویا استوگنځي کې وي ، نو پوره یوه ورځ اویوه شپه پرې مسح کولای شي اوکه په سفروي نو درې ورځې اودرې شپې یې کولای شي .

پوښتنه : پرموزو مسح څه ډول کیږي ؟

ځواب : په پورته مخ باندې یې کول پکار دي دتلی اویا پوندې په لوري باندې مسح نه کیږي .

پوښتنه : په اوداسه اوغسل دواړو کې پرموزو مسح کیږي ؟

ځواب : په اوداسه کې په موزو مسح کیږي اوپه غسل کې نه کیږي .

پوښتنه : مسح بایدڅه ډول وشي ؟

خواب: دلاسو گوتې په اوبو لنډې کړه، دلاس درې گوتې دې د پښو پر گوتو کښېږده پورته خواته يې راکش کړه، دلاسو گوتې پرموزو پوره کښگېږده يواځې دگوتو سرونه ايښودل کافي نه دي.

پوښتنه: په څيرې شوې موزه باندې مسح کيږي اوکه نه ؟

خواب: که موزه دومره څيري وي چې دپښو د دريو کوچنيو گوتو په انداه ترينه پښه ښکاره شي، اويا دتگ په وخت کې خلاصیږي پدغسې موزه مسح نه کيږي، اوکه له دې کمه څيرې وه بيا مسح پرې کيږي.

پر پټۍ (جبیره) د مسح بيان

پوښتنه: جبیره (پټۍ) څه ته وايي ؟

خواب: جبیره هغه درې ته وايي چې د مات شوي هډوکي د کوشيرولولپاره تړل کيږي خودلته له جبيړې څخه درې، دزخم پټۍ ياد مرهمو پټگۍ اوداسي نورې هرډول چې وي هغه ټولې مراد دي.

پوښتنه: پر پټۍ باندې څه وخت مسح کيږي ؟

خواب: که چيرته د پټۍ خلاصول اويا يې لري کول نقصان ولري اويا په تکليف سره لري کيږي نو پر هغه درې او يا پټۍ باندې مسح رواده.

پوښتنه: د پټۍ پر کومه برخه باندې مسح کيږي ؟

خواب: پر ټوله پټۍ مسح کول پکاردی، که لاندې يې زخم وي اوکه نه وي.

پوښتنه: که چيرته د پټۍ خلاصول نقصان او تکليف نه رسوي، نو بيا يې حکم څه دی ؟

خواب: که چيرې په اوبو سره دزخم مينځل زخم ته ضرر ونه لري نومينځل يې ضروري دی، اوکه مينځل ورته نقصان رسوي او مسح يې نه رسوي نو بيا پر زخم مسح کول واجب دی، اوکه چيرته مسح هم زخم ته زیان رسوي نو بيا هغه وخت يواځې پر پټۍ باندې مسح کول روادی.

د حقيقي نجاست بيان

پوښتنه : حقيقي نجاست څو ډوله دی ؟

ځواب : دوه ډوله دی:

لومړی : غليظه نجاست – دوهم : خفيفه نجاست ،

پوښتنه : غليظه نجاست او خفيفه نجاست څه ته وايي ؟

ځواب : کومه پليتي چې سخته وي هغه ته غليظه نجاست وايي او کومه چې سپکه وي هغه ته خفيفه نجاست وايي.

پوښتنه : غليظه نجاست کوم شيان دي ؟

ځواب : دانسان وړې او غټې متيازې دحيواناتو گندگي: اودهغو حيواناتو متيازې چې غوښه يې حرامه وي ، دانسان اوحيوان بهينده وينه، شراب اودچرگانو اوهيليو گندگي داټول غليظه نجاستونه دي.

پوښتنه : خفيفه نجاست کوم شيان دي ؟

ځواب : دهغو حيواناتو متيازې چې غوښه يې خوړل کيږي اودحرامو مرغانو گندگي هم خفيفه نجاست دی.

پوښتنه : غليظه نجاست څومره اندازه بڼل کيږي ؟

ځواب : که غليظه نجاست کلک جسم ولري لکه : غټې متيازې نو هغه د درې نيمو ماشو دوزن په اندازه بڼل کيږي اوکه نری وي لکه : شراب، وړې متيازې نو هغه دانگريزي يوې روپۍ (1) په قدر بڼل کيږي د بڼلو مطلب دادی چې که له دومره اندازه نجاست سره چې پرېدن يا کالو باندې لگيدلې وي لمونځ وشي نو لمونځ يې له غاړې ساقط شو ، خو مکروه به وي اوکه چيرته همدومره نجاست ته يې پام وي چې لگيدلی دی نو بيا يې لمونځ ورسره نه کيږي.

پوښتنه:

خفيفه نجاست څومره اندازه بڼل کيږي ؟

ځواب : که دجامې اوياهم د اندام دڅگلورمې برخې له اندازې نه لږ کمه پرې پليته شوې وي بڼل کيږي اوکه نه نه بڼل کيږي.

پوښتنه : دحقيقي نجاست څخه جامه يابدن څه ډول پاکيدلی شي ؟

خواب: حقيقي نجاست که غليظه او يا خفيفه وي په جامه اوکه په بدن وي درى واري په اوبو مينځلوسره پاکيږي خو دجامې درى واره نښتيځل هم ضروري دي.

پوښتنه: له اوبو څخه پرته په بل شي سره پاکيدلى شي اوکه نه ؟

خواب: هو! کوم شى چې نرى اوبهيدوکى وي لکه سرکه، يادهندوانې اوبه ، په هغو سره هم حقيقي نجاست پاکيږي.

داستنجا بيان

پوښتنه: استنجا څه ته وايي ؟

خواب: دغټو يا وړو متيازو له کولو وروسته کومه پليتي چې په شرمگاه لگيدلې وي دهغې پاکولته استنجا وايي .

پوښتنه: له متيازو وروسته داستنجا کولوطريقه څه ډول وي ؟

خواب: له متيازو وروسته په پاکه لوټه سره شرمگاه وچول اوبيا وروسته يې په اوبو سره مينځل پکار دى.

پوښتنه: دمتيازو له کولو وروسته داستنجا طريقه څه ډول ده ؟

خواب: دمتيازوله کولو وروسته شرمگاه بايد دڅاورو په درى يا پنځو لوټو سره پاکه اوصافه کړى اوبيايې په اوبو سره ومينځي.

پوښتنه: داستنجا حکم څه دى ؟

خواب: که چيرته غټې يا وړې بولې له خپل ځاى هاخوا او دې خوا تللې نه وي نو استنجا کول مستحب دي اوکه چيرته نجاست يوې خوا بلې خواته تللى وي ، خو دشرعي روپۍ په اندازه ياله هغه څخه کمه وي بيا استنجا کول سنت دي ،اوکه چيرته پليتي له يوه درهم څخه زيات خوره شوي وي نو بيا فرض دي.

پوښتنه: په کومو شيانو سره استنجا کول پکاردې ؟

خواب: دڅاورو په پاکو لوټو او ياکانو (تيرو) سره.

پوښتنه: په کومو شيانو استنجا مکروه ده ؟

خواب: په هډوکى، ليدان، خوشايي اودخوراک په شيانو ،په جامو اوکاغذسره استنجا کول مکروه دي.

پوښتنه: په کوم لاس سره استنجا کول په کار ده ؟

ځواب: په چپه لاس يې کول په کار دي په ښي لاس سره استنجا کول مکروه دي.

د اوبو بيان

پوښتنه: په کومو اوبو اودس روادى ؟

ځواب: دباران، چينې ، څاه، ويالې، درياب او ويلي شوې واوررې

يا درلۍ په اوبو ، دغټ تالاب يالوى حوض په اوبو په دې واورو اودس اوغسل دواړه روادى.

پوښتنه: په کومو اوبو اودس نه کيږي ؟

ځواب: په لاندې اوبو سره اودس نه کيږي: دمېوې او ونو په نښتيځل شويواوبو ، ښورا، هغه اوبه چې رنک او خونديې ديو پاک شى د يوځاى کيدو له امله بدل او ټينگې شوي وي دغه څېرهغه اوبه چې کمې وي او پليت شى پکې لويدلې وي ، او يا حيوان پکې مردار شوى وي ، اوهغه اوبه چې اودس ياغسل پرې وشي ، اويادپلپتي اثر پرې غالب وي ، دحرامو حيواناتو څخه پاتي اوبه ، د سونف، گلاب او يا نورو درملو نه ايستل شوې خوله.

پوښتنه: په کومو اوبو چې اودس اويا غسل شوى وي هغو ته څه وايي ؟

ځواب: داسې او بو ته مستعملې اوبه وايي چې په خپله پاکې دي خو اودس او غسل کول پرې نه کيږي.

پوښتنه: دکومو حيواناتو نه پاته اوبه پليتي وي ؟

ځواب: دسپي، خنزيراو ښکاري چارپاى نه پاتي اوبه پليتي دي همدا راز دپشي چې موږك اويا بل حيوان يې په هغه ساعت خوړلى وي که اوبه وڅښي نو پاته اوبه يې پاتې شوني (پس خورده) او پاکې نه دي.

پوښتنه: دکومو حيواناتو پاته شوني اوبه مکروه دى ؟

ځواب: دپشۍ نه پاتې اوبه په دې شرط چې سمدستي يې موږك خوړلى نه وي ، موږك ، شرموشکۍ ، کوڅه گڼېټې چرگې، نجاست خوړونکې غوا، مېښې، کارغه، څرخک، شاهين، اوهمداخيردنورو ټولو حرامو حيواناتو پاته شونې (پسخورده) مکروه ده.

پوښتنه: دکومو حيواناتو نه پاته اوبه پاکې وي ؟

ځواب: دانسان، اوحلالو حيواناتو پاته اوبه پاکې دي ، لکه : غوا، غوايۍ، وزه، کوتره، زرکه، آس.

پوښتنه: دنجاست په لويډلو سره کومې اوپه پليټيرې ؟

ځواب: له دوه ډوله اوبو پرته نورې ټولې اوبه مردارپرې او هغه دوه ډوله اوبه دادي:

اول: دويالې اودرياب روانې اوبه.

دويم: ډيرې ولاړې اوبه، لکه: دغټ تالاب يا لوی حوض اوبه.

پوښتنه: دډيرو ولاړو اوبو اندازه څومره ده ؟

ځواب: کومې ولاړې اوبه چې په نمبري گز(1) سره پنځه نيم گزه اوږدوالی او پنځه نيم گزه پلنوالی ولري هغه ډيرې اوبه بللی شي، کوم حوض يا تالاب چې همدومره اندازه غټ وي، غټ حوض او غټ تالاب بلل کيږي.

پوښتنه: لږ اوبه دپليټي له ورلوډگدلو پرته په بل کوم شي مردارپرې.

ځواب: که په اوبو کې داسي حيوان ولويږي اومر شي چې بهيدونکې وينه ولري نو اوبه مردارپرې لکه: چرگه، کوتره، پشي، مورک.

پوښتنه: دلوی تالاب يا حوض اوبه څه وخت مردارپرې ؟

ځواب: کله چې په اوبو کې دنجاست خوند، رنگ، او يا بوی ښکاره شي.

پوښتنه: هغه کوم حيوانات دي چې په اوبو کې مړه هم شي اوبه نه مردارپرې.

ځواب: کوم حيوانات چې په اوبو کې پيدا کيږي او هلته اوسيږي لکه: ماهی، چونگښه. اودغه څپر هغه حيوانات چې بهيدونکي وينه نه لري لکه: مچ، مياشي، کرړی، شرموښکی، ميړتون، په اوبو کې ددې شيانو په مرگ سره اوبه نه مردارپرې.

د ځاه بيان

پوښتنه: په کومو شيانو سره ځاه مردارپرې ؟

ځواب: کله چې ځاه ته غټ اوبيا سپک نجاست ورسيږي اوبيا يو داسې حيوان چې بهيدونکي وينه ولري ځاه ته ورولويږي او پکې مړ شي چې بهيدونکې وينه ولري نو ځاه مردارپرې.

پوښتنه: که چيرته ځاه ته يو حيوان ولويږي، او ژوند بېرته راوخيږي نو دځاه اوبه به پاکې وي که ناپاکې ؟

ځواب: که یوداسې حیوان وي چې پاتې شونې یې پاکه وي او پرېدن یې نجاست هم نه وي که په څاه کې ولوېږي او ژوندی راوخیږي نو ترڅو پورې چې یې هلته د دوږو اوغټو بولو په کولو یقین نه وي راغلی څاه به پاکه وي.

پوښتنه: څاه چې پلټنه شي د پاکیدلو طریقه یې څه ډول ده ؟

ځواب: د څاه د پاکیدو پنځه طریقی دي:

-: 1 کله چې څاه ته پلټي ولوېږي نو د ټولو اوبو په راکښلو سره هغه پاکېږي.

-: 2 کله چې څاه ته انسان یا خنزیر یا سپی یا اوزه یا دوه پشيانې او یاد دوی په اندازه له دوی څخه لوی یو بل حیوان ورولوېږي او پکې مړشي نو د څاه ټولې اوبه راایستل په کار دي.

-: 3 کله چې څاه داسي حیوان ورو لوېږي چې بهینده وینه ولري او وپرسېږي او یا وشړي نو بیا به د څاه ټولې اوبه راویستل کېږي که حیوان غټ اویاهم وړوکی وي.

-: 4 کله چې کوتره یا چرگه یا پشی یا هم دومره بل لوی حیوان ورو لوېږي او هلته مړ شي خو ونه پرسېږي نو څلوېښت بوکې (ستله) اوبه راکښل په کار دي.

-: 5 که چیرې موږک یا مرغی اویاهم همدومره لوی یو بل حیوان څاه ته ولوېږي او هلته مړشي نو بیا به شل بوکې اوبه راکاږي ، د شلو پرځای دیرش اود څلوېښتو په ځای شپيته بوکې راکښل مستحب دي.

پوښتنه: که مړ حیوان څاه ته ولوړېږي نو بیا یې حکم څه دی ؟

ځواب: د مړ حیوان دورلویدو حکم هم هغه دی کوم چې څاه ته د ژوندي حیوان دورلویدو او مړکیدو په هکله بیان شو مثلاً: که مړه اوزه ورو لوېږي ، نو ټولې اوبه به راکاږي او که مړه پشي ورو لوېږي نو څلوېښت یا شپيته ، او که مړ موږک ورولوېږي نو شل یا دیرش بوکې به راکاږي.

پوښتنه: که پرسیدلی اویا شړیدلی حیوان څاه ته ورو لوېږي نو حکم یې څه دی ؟

ځواب: ټولې اوبه به راکاږي چې څاه ته ژوندی حیوان ورو ولویدلی او پرسیدلی وي.

پوښتنه: که له څاه څخه مړ حیوان راوخیږي ، اودامعلومه نه وي چې کله ورو لویدلی و نو حکم یې څه دی ؟

ځواب: کوم وخت چې ولیدل شي له هماغه وخت څخه څاه ناپاکه گڼل کېږي.

پوښتنه: له بوکې یا ستل څخه مراد څومره غټه بوکه ده ؟

ځواب: په څاه چې کومه بوکه وي هماغه اعتبار لري.

پوښتنه: دڅومره بوکو راويستل چې ضروري وبلل شي نو په يو وار به يې راكارې اوکۀ په څو وارو يې هم راويستل روادې ؟

ځواب: په ډيرو وارو سره يې هم راکنبل روادې مثلاً: که شپيته بوکې راويستل کيږي نو شل سهار شل غرمه او شل ماسپښين راوباسي نو داهم روادى.

پوښتنه: په کومه بوکۀ او رسۍ چې دمردارې څاه اوبه راويستل کيږي هغه به پاک وي اوکۀ نه ؟

ځواب: کله چې دومره اوبه راويستل شي دڅومره اوبو راويستل چې ضروري وي نو په دې سره بوکۀ او رسۍ دواړه په خپله پاکيږي پکې.

دریمه برخه

لومړۍ څانګه

تعلیم الایمان

داسلامي عقایدو زده کړه

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمد الله العلی العظيم ونصلي علی رسوله الکریم

توحید

پوښتنه : توحید څه ته وایي ؟

ځواب : په زړه سره الله تعالی یو ګڼل او په ژبه سره دهمدې خبرې اقرار ته، توحید وایي ؟

پوښتنه : دالله تعالی یو والي خلکو ته څه ډول معلوم شوی ؟

ځواب : اول:خودانسان عقل (په دي شرط چې عقل روغ وي) دالله تعالی په شته والي (وجود) او یووالي (وحدانیت) باور لري له همدې امله ده چې په دنیا کې څومره سترستر عقلمندان، حکیمان او فلسفیان تیرشويدي هغوي ټولو دالله تعالی په وحدانیت (یووالي) اقرارکاوه.

دوهم:داچې دالله تعالی ټولو پیغمبرانوا خلکوته دتوحید لارښوونه کړي اودايي ويلي چې الله تعالی یو دی، سیال نه لري.

پوښتنه : ایا په قرآن کریم کې د توحید ښوونه (تعلیم) شوی ؟

ځواب :هو ! په قرآن کریم کې دتوحید ښوونه په پوره اوښه ډول سره شوې، بلکې نن په دنیا کې یواځي قران کریم داسکتاب دي چې دتوحیدښوونه کوي ، که څه هم په مخکني اسماني کتابونو کې د توحید ښوونه وه، خو په هغو ټولو کتابونو کې خلکو تحریف (رد و بدل) کړی اودتوحید خلاف خبري يي ورداخلې کړې، اودالله تعالی رالپړلې اسماني ښوونه يي بدلې کړې دهغو دسموالي ،اوددي لپاره چې نور ریښتیني توحید خپورشي الله تعالی حضرت

محمد e راولپړه اوخپل خاص (ځانگړی) کتاب قران کریم یې پرې نازل کړ او په هغه کې یې د سوچه، ریښتیني اوخالص توحید ښوونه کړې.

پوښتنه : دقران مجید له کومو آیاتو نه توحید ثابتیږي ؟

ځواب : ټول قرآن کریم له اوله تر آخره د توحید له لارښوونو ډک دی یو څو آیاتونه یې دادي :
ستاسو معبود یو الله دی دهغه څخه پرته بل معبود نشته هغه خورا لوړوونکی اوښه مهربانه دی.

[سوره بقره 163 ایت]

دوهم آیت دادي :

[آل عمران 17 ایت]

الله تعالی شاهد دی چې له ده Y نه پرته بل معبود نشته، ملائکې او دعلم خاوندان هم ددې خبرې گواهي ورکوي، هغه انصاف راوستونکی دی له هغه پرته بل معبود نشته هغه زورور او د حکمت څښتن دی.

همداراز نور بي شمیر ه آیاتونه دالله تعالی د یووالي ښوونه کوي لکه : [قل هو الله ډحد] (ووايه ای پیغمبره چی الله یو دی) اوداسې نورایتونه.

پوښتنه : دخدای تعالی ذاتي نوم څه دی ؟

ځواب : دخدای تعالی ذاتي نوم الله Y دی چې اسم ذات او ذاتي اسم هم ورته وایي.

پوښتنه : د الله Y له نامه پرته دخدای تعالی نورو نومونو لکه خالق، رازق، اوداسې نوروته څه وایي ؟

ځواب : دالله تعالی دغه ډول نومونو ته صفاتي نومونه وایي.

پوښتنه : دصفاتي نوم معنا څه ده ؟

ځواب : داچېالله تعالی گڼ صفتونه لري، لکه قدیموالی، (یعني تل تر تله او همیشه پاتې کېدل) ، عالم (په هر شي پوهېدل)، قادر (پرهر شي قدرت لرل)، حی (ژوندي کول) ، اوداسي نور، کله چې یو صفت له دې صفاتو څخه ښکاره کړي هغه ته صفاتي نوم وایي.

په مثال يې ځان داسي پوه کړې چې ديو سړي نوم (جميل) دی او يواځې د ده د ذات د پيژندنې لپاره اېښودل شوی دی په دې کې دهیڅ صفت لحاظ نه دی ساتل شوی خو که چيرته ده ليک زده کړی وي اوديني علوم يې لوستلي وي، قران کریم يې هم يادي کړی وي، ددي صفتونو له امله دی عالم، محرر او حافظ هم بلل کيږي، نو جميل دده ذاتي نوم او عالم، محرر، او حافظ دده صفاتي نومونه دي، ځکه دانومونه دديني علومودزده کړې اوقران کریم دپادولو دستاينې له لحاظه پرې اېښودل شوي.

همداڅېر الله Y خو دخدای تعالی ذاتي نوم يا اسم ذات دی او خالق، قادر، عالم، مالک، او نور يې صفاتي نومونه دي.

پوښتنه : دالله تعالی ذاتي نوم خوگ يو دی دهغه صفاتي نومونه څو دي ؟

ځواب : په قرآن کریم کې الله تعالی فرمايلي :

الله تعالی لره گڼ شمير ښه نومونه دي نو تاسو يې په هغو نومو نو سره وبولئ.

په حديث شريف کي دي:

"بن لله تعالى تسعی وتسعين ږ سماً، مائى ږلا واحداً". [بخاري]

بي شکه دالله تعالی نه نوي (99) يعني يوکم سل نومونه دي.

ملائکې

پوښتنه : له مقربو ملائکو پرته دنورو ټولو ملائکو مرتبه په خپل منځ کې برابره ده اوکه کمه يا زياته ده ؟

ځواب : څلور مقربې ملائکې چې نومونه يې تاسو دتعليم الاسلام په دوهمه برخه کې ولوستل ترټولو ملائکو غوره دي خو له دوی پرته نورې ملائکې هم شته چې په خپلو منځو کې دکمې اوزياتې مرتبې لرونکې دي داسې چې ځيني يې ډيرې مقربې اوځيني لږ مقربې دي.

پوښتنه : ملائکې څه کارکوي ؟

ځواب : په ټولو اسمانو اوځمکو کې بې شميره ملائکې پر بيلابيلو کارو بوختې دي لنډه داچې داسمانو اوځمکوټول کارونه الله تعالی ملائکو ته ورله غاړې کړي اوملائکې يې دالله تعالی له حکم سره سم سرته رسوي.

پوښتنه : دملائكو يوڅو كارونه راته بيان كړه ؟

خواب : حضرت جبرائيل u به دالله تعالى پيغام، احكام اوكتابونه پيغمبرانو ته راوړل او كله نا كله به دانبيانو دمرستې لپاره اود الله Y اودرسول e ددښمنانو سره دجنگ لپاره هم راليرلې شوې ده، دهمدې په وسپگله، په ځينو وختونو كې دالله تعالى پرياغي (نافرمانه) بندگانو باندې عذاب هم نازل شوى.

حضرت ميكائيل u مخلوق ته دروزي رسولو، باران او رولو، اونورو كارونو په برابرولو باندې بوخته ده او بې شمېره ملائكې يې ترامر لاندي كار كوي ځيني يې پر دريابونو، سندونو، تالابونو او اور باندې مقررې دي ، دوي ټولې دالله تعالى له حكم سره سم كارونه سرته رسوي.

حضرت اسرافيل u به دقيامت په ورځ شپيلۍ وهي ، حضرت عزرائيل u دمخلوق د ارواوو (روح) په اخيستو مقرر ده اوديرې ملايكې يې تر امر لاندي كاركوي.

دنيكو بندگانو اروا اخيستونكې ملائكې جلا اود بدكارو انسانانو جلادي، او له دې پرته دملائكو يو څو نور كارونه دادى:

- 1-دهرانسان سره دوه ملائكې وي يوه يې ښه عمل اوبله يې بداعمال ليكي ، دواړوملايكوته "كرام الكاتبين" وايي.
- 2- ځيني ملائكې له آفتونو او بلاؤ څخه دانسانانو پر ساتنه مقررې دي دماشومانو، سپين ږيرو، ضعيفانو نه پرته دهغو انسانانو ساتنه هم كوي چې په اړه يې الله تعالى ورته دساتني امر وكړي.
- 3- ځينې ملائكې دانسان له مرگه ورو سته په قبر كې له هغه نه پوښتنې كوي اودهر انسان قبر ته له څښېدو روسته دپوښتنو لپاره دوه ملائكې راځي يوي ته نكړ او بلې ته منكر وايي.
- 4- ځيني ملايكې بياپه دنيا كې گرځې اوچيرته چې دالله تعالى ذكر او وعظ كيږي يا قرآن كريم لوستل كيږي هلته حاضرېږي اوڅومره خلك چې په هغه مجلس اويادې نيك كار كې اخته وي دالله تعالى په وړاندې دهغوي په گډون شاهدي وركوي؛ په دنيا كې چگي څومره ملائكې كارونه كوي هغوى سهار اومانېام بدلېږي د سهار دلمانځه په وخت كې دښې ملايكې اسمانوته خيږي اودورځې ملايكې راكوزيږي بيا دمازديگر له لمانځه وروسته دورځې ملائكې ځي اودشېې كاركوونكې ملايكې راځي.
- 5- ځيني ملايكې بيا دجنت پر كاروبوختې دي.
- 6- ځيني نورې ملايكې بيا ددوزخ پرانتظام بوختې دي.
- 7- ځينو ملايكو دالله تعالى عرش پورته نيولى دى.
- 8- ځيني نورې ملايكې بيا دالله تعالى په عبادت، تسبيح، او پاكي بيانولو كي اخته دي.

پوښتنه : داله څه معلومه شوه چې ملايکې دومره کارونه کوي ؟

ځواب : داتولې خبرې په قران کریم او احاديثوکې راغلي دي.

د خدای تعالی کتابونه

پوښتنه : داڅرنگه معلومه شوه چې تورات، زبور او انجيل هم اسماني کتابونه دي ؟

ځواب : دقران کریم څخه ثابتېږي چې دادرې واړه کتابونه اسماني دي د تورات په هکله الله تعالی فرمايي:

له شکه پرته موږ تورات نازل کړی په هغه کې هدايت او نوردي.

دزبور په هکله يې فرمايلي: [وډتينا داود زبوراً] دسورت نساء 163 ايت . موږ داود ﷺ ته زبور ورکړ.

دانجيل په هکله فرمايي: [وقفينا بعيسى ابن مريم وډتينه الانجيل] [دحديد سورت 27 ايت] موږ حضرت عيسى بن مريم ﷺ راووليږه او هغه ته مو انجيل ورکړ.

نو مسلمانانو ته دقران کریم په واسطه دامعلومه شوه چې دا دری سره کتابونه اسماني دي.

پوښتنه : که چېرې يو څو تورات، زبور، انجيل دالله تعالی کتابونه نه بولي نو هغه څرنگه دي ؟

ځواب : هغه کافردي ځکه چې دقران کریم نه داخبره جوتې شوې چې دا واړه دالله تعالی کتابونه دي څوک يې چې د الله تعالی کتابونه نه گڼي هغه دقران کریم ښوولې خبره نه مني اوڅوک چې دقران کریم ښوولې خبره نه مني هغه کافردي.

پوښتنه : آیا هغه تورات، زبور، انجيل کوم چې نن د عيسايانوپه لاسوکې دي هغه اصلي اسماني کتابونه دي ؟

ځواب : نه ! ځکه دقران کریم نه داخبره ثابتېږي چې دوی اصلي اسماني کتابونه بدل کړي دي او اوس ددوی په لاس کې چې کوم تورات، زبور او انجيل دي هغه اصلي اسماني کتابونه نه دي بلکې په هغوکې تحريف (ردوبدل) شوی ، له دې امله بايد په اوسني وخت کې په دې کتابونو باندي داعقيده ونه ساتل شي چې گويادا هغه اصلي کتابونه دي.!

پوښتنه : داڅه ډول معلومه شوه چې پرځينو پيغمبرانو صحيفې هم نازلې شوې دي ؟

خواب: دقران کریم څخه ثابته ده چې پرځینو پیغمبرانو صحیفې نازلې شوې، دحضرت ابراهیم ؑصحیفې یادونه په سورت "الاعلیٰ" کې راغلې.

پوښتنه: قران کریم دخدای تعالی کتاب دی اوکه یې کلام دی ؟

خواب: قران کریم دخدای تعالی کتاب اوهم یې کلام دی په خپله په قران کریم کې ورته کتاب او کلام دواړه ویل شوي دي.

پوښتنه: دخدای تعالی په اسماني کتابو (تورات، زبور، انجیل او قران کریم) هریوه کې کوم یو کتاب غوره دی ؟

خواب: قران کریم ترټولو افضل اوغوره دی.

پوښتنه: قران کریم په مخکنیو کتابونو څه غوره والی اوځانگړتیاوې (خصوصیت)لري ؟

خواب: ډیرې ځانگړتیاوې لري دهغو څخه یې یو څو دادي:

اول – داچې دقران کریم یو یو توری او یو یو لفظ ساتل شوی په یوه نقطه کې یې هم نه کموالی او نه هم زیاتوالی راغلي دی اونه به دقیامت ترورځې پکې راشي، خو په نورو اسماني کتابونو کې خلکو زیاتوالی او کموالی راوستی.

دوهم – داچې دقران کریم متن عاجزه کونکی (معجز) دی په دې معنا چې متن یې دداسې لوړې ادبي درجې دی چې دقران کریم دیو کوچني او وړوکی سورت په څیر هم هیڅو ک ددې وس نه لري چې داسي متن جوړ کړي.

دریم – داچې قران کریم دوروستني شریعت احکام له ځانه سره راوړي دي ځکه خو یې دمخکنیوکتابونو ډیرحکونه منسوخ یا له منځه یوړل.

څلورم – داچې مخکې کتابونه به په یو وار پوره نازلېدل خوقران کریم ددرویشو "23" کالو په موده کې د ضرورت په اندازه لږ لږ نازلیده اودضرورت په وخت کې دلږ، لږ نازلېدو له امله یې دخلکو په زړونو کې ځای ونیو اوپه سلگونو اوزرگونو انسانانو دهغه حکونه ومنل اومسلمانون شول.

پنځم – داچې قرانکریم دزرهاوواولکونو مسلمانانو په سینو کې ساتلی اوخوندي پروت دی اوداډول ساتنه درسول کریم e له مبارکې زمانې نه تراوسه پوري په پرلپسې ډول روانه ده او انشاء الله تر قیامته پورې به روانه وي اوپه سېنو کې یې دساتنې له امله تر ننه پورې داسلام دښمنانوته هېڅ وخت هم ددي موکه په لاس ورنه غله، چې په قران کریم کې څه کموالی یا زیاتوالی راوړي او یا یې له دنیا نه وړک کړي اونه به – که خدای کول – تر قیامته پوري داسي موکه په لاس ورشي.

شپږم – داچې دقرانکریم احکام داسې معتدل (منخ و میانه) دي چې له هر وخت او هرولس سره سمون لري په دنیا کې هیڅ داسې قوم نشته چې هغوی پقرانکریم باندي دعمل کولو نه بې وسه وي، داځکه چې دقرانکریم احکام دهرې زمانې اوهر قوم سره مناسبت لري ځکه خو دقران کریم له نزول وروسته بل شریعت او یا بل اسماني کتاب ته اړتیا نشته اودرسول الله e دنبوت ټولې دنیا لپاره عام گرځول شوی دی.

پیغمبران علیهم السلام

پوښتنه : دټولو پیغمبرانو شمیر اونومونه معلوم نه دي خو ديو څو مشهوره پیغمبرانو u نومونه راته بیان کړه ؟

ځواب : دیوڅو مشهوره پیغمبرانو u نومونه دادي:

حضرت آدم u حضرت شیث u، حضرت ادریس u، حضرت نوح u، حضرت ابراهیم u، حضرت اسماعیل u، حضرت اسحق u حضرت یعقوب u حضرت یوسف u حضرت داود u حضرت سلیمان u حضرت موسی u حضرت هارون u، حضرت زکریا u، حضرت یحیی u، حضرت الیاس u، حضرت یونس u، حضرت صالح u، حضرت لوط u، حضرت هود u، حضرت شعیب u، حضرت عیسی u، حضرت خاتم النبیین محمد. r

پوښتنه : حضور اکرم e د عربو له کومې قبیلې نه دی ؟

ځواب : حضور e دقريشو له قبیلې نه دی، د عربو په ټولو قبیلو کې دقريشو قبېله تر ټولو زیاته د عزت اومرتبې خاونده وه او دقريشو دقبیلې خلك به د عربو په نورو قبیلو کې سرداران گڼل کیدل، بیا دقريشو دقبیلې یوه څانگه چې د بني هاشم په نامه یادیده او دقريشود قبیلې د نورو څانگو په پرتله ډیر زیات د عزت خاوندان وو ، پیغمبر e دهمدې قبیلې څخه وو، ځکه خو پیغمبر r ته هاشمي هم ویل کیږي.

پوښتنه : هاشم څوک و دچا اولادې ته بني هاشم ویل کیږي ؟

ځواب : دپیغمبر r دنیکه نوم هاشم دی د پیغمبر r دنسب لړۍ داسي ده : محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف.

پوښتنه : دپیغمبر e په پښت کې له له حضرت ادم u نه وروسته بل پیغمبر هم شته اوکه نه ؟

ځواب : هو ! دی مبارك e دحضرت اسماعیل u له اولادې څخه دی اوحضرت اسماعیل دحضرت ابراهیم u زوی دی، له دوی دواړو نه پرته حضرت نوح u اوحضرت شیث u هم د حضور e دنسب په لړۍ کې راځي.

پوښتنه : حضرت محمد e دڅو کالو په عمر پیغمبر شو ؟

ځواب : دپیغمبر e مبارک عمر څلویښت کاله و چې وحې پرې نازل شوه.

پوښتنه : د وحې مانا څه ده ؟

ځواب : دوحې مانا داده چې خدای تعالی خپل احکام اوخپل کلام پرپیغمبر نازل کړي.

پوښتنه : پیغمبر e دوحې له نازلېدو وروسته نورڅومره وخت ژوندی وو ؟

ځواب : درویش کاله ژوندی و ، دیارلس کاله یې په مکه معظمه کې او لس 10 کاله یې په مدینه منوره کې تیر کړل.

پوښتنه : مدینې منورې ته دی مبارک e ولې تللي و ؟

ځواب : کله چې پیغمبر r دمکې معظمې خلکوته دالله تعالی دیووالي ښوونه کو له اوهغوی ته به یې فرمايل چې بت پرستي پریردې اوپریوه الله تعالی ایمان راوړې ؛ نو هغه خلک یې دښمنان وگرځیدل ځکه هغوی دبتانو عبادت کاوه اوهغه یې خدایان گڼل ، دوی پیغمبر e ته ډول ډول تکلیف رسولو هڅې پیل کړې پیغمبر e دهغوی دکېنې اودښمنۍ له امله سخت تکلیفونه گالل او هغوی ته به یې دتوحید ښوونه کوله اوپه پرلپسې ډول یې دخدای تعالی حکمونه خلکوته رسول خو کله چې دهغوی دښمني له کچې زیاته شوه ، اوتولو په یو وار سره دپیغمبر e دوزلو اراده وکړه نوپیغمبر e دالله تعالی په حکم سره خپل گران وطن (مکه معظمه) پرېښودله اومدینې منورې ته مهاجرشو.

د مدینې منورې خلک چې لا پخوا مسلمانان شوي و ، دوی مدینې منورې ته دپیغمبر e دراتگ ډیره تلوسه لرله کله چې پیغمبر مدینې منورې ته ورسیده نودهغه ځای مسلمانانو دپیغمبر e اودهغه دملگرو سره مالي اوځاني دواړه ډوله مرستې وکړې.

مدینې منورې ته دپیغمبر e دورتگ دخبر په اوریدو نور مسلمانان هم کوم چې کافرانو ځورول ، په کراره کراره مدینې منورې ته وکوچېدل ، له مکې معظمې نه مدینې منورې ته تگ هجرت بلل کيږي اوهغومسلمانانوته مهاجرین وایي کوموچې خپل کورونه په مکه معظمه کې پرېښودل اومدینې منورې ته مهاجرشول ، اودمدینې منورې مسلمانانو ته انصار وایي کومو چې دپیغمبر e اومهاجرینو سره مرسته کړې وه.

پوښتنه : دنبوت له دعوي نه مخکې عربو دده مبارک e په اړه څه فکر کاوه ؟

ځواب : دنبوت له دعوي دمخه ټولو خلکو دی مبارک e ډیر رښتینی ، پاک اوامانت داره شخصیت گانې او " محمد امین" به یې باله ، لنډه داچې دی مبارک دهغوی په وړاندې ډیر داعباروړ او رښتینی انسان و ، ټولو خلکو به یې ډیر عزت او احترام کاوه.

پوښتنه : ددې خبرې دليل څه دی چې حضرت محمد e تر ټولو وروستی پیغمبر دی او له ده نه وروسته به بل هیڅ نبي رانه شي ؟

ځواب : اول :- دا چې په قران مجید کې الله تعالی ده مبارک ته د " خاتم النبیین "(وروستی پیغمبر) لقب ورکړی مطلب یې دادی چې دی په ټولو پیغمبرانو کې وروستی پیغمبر دی.

دویم :- دا چې پیغمبر re رمایي دي " انا خاتم النبیین لانبی بعدی " زه وروستی پیغمبر یم له ما وروسته بل پیغمبر نشته.

دریم :- دا چې الله تعالی په قران کریم کې فرمایي : [اليوم اكملت لكم دينكم واتممت عليكم نعمتي ورضيت لكم الاسلام ديناً] دسورت المائدة 3 ایت.

" ما له نن روځې نه تاسي ته د دین ټول احکام ورسول او خپل نعمت مې تاسې ته په بشپړه توګه وسپاره اوستاسې لپاره مې داسلام دین خوښ کړ."

له دې نه دامعلومه شوه چې د پیغمبر r په وسیله الله تعالی خپل دین بشپړ کړ او اسلام په هر ډول بشپړ او مکمل دین وګرځید ځکه خو دبل پیغمبر راتګ ته حاجت نه شته.

پوښتنه : ددې خبرې دليل څه دی چې پیغمبر e له نورو ټولو پیغمبرانو u نه درتبې په لحاظ غوره او ستر دی ؟

ځواب : تر ټولو پیغمبرانو u د نبي e غوره والی د قران کریم دیو شمیرایاتونو نه معلومیږي، او پخپله پیغمبر e هم فرمایي : " انا سيد ولد آدم يوم القيامة " : د قیامت په ورځ به زه د آدم u د اولادونو سردار یم ، او ښکاره خبره ده چې د آدم u په اولاده کې ټول پیغمبران u راځي ، ځکه نو د نبي کریم e له ټولو پیغمبرانو غوره اودهغو سردار وګرځېد.

صحابه کرام y

پوښتنه : صحابي چاته وايي ؟

ځواب : صحابي هغه چاته وايي چې پیغمبر e یې دایمان په حالت کې لیدلی وي او یا دده مبارک e په مخ کې حاضر شوی وي او بیا دایمان په حالت کې مومن وفات شوی وي.

پوښتنه : صحابه y څومره دي ؟

ځواب : په زرګونو دي کوم چې د پیغمبر e په خدمت کې حاضر او په ایمان مشرف شوي دي.

پوښتنه : ټول صحابه y د مرتبې په لحاظ په په خپل منځ کې سره برابر دي او که کموالی اوزياتوالی لري ؟

ځواب : د صحابه و y مرتبې په خپل منځ کې کمې اوزياتې دي خو واره له پاتې ټول امت نه غوره دي.

پوښتنه : په صحابه کرامو y کې تر ټولو غوره صحابي څوک دي ؟

ځواب : په صحابه کرامو کې څلور صحابه له ټولو غوره دي:

اول :- حضرت ابوبکر صدیق t چې تر ټول امت غوره دي.

دوهم :- حضرت عمر فاروق t چې د حضرت ابوبکر صدیق t څخه وروسته بيا تر ټول امت غوره دی.

درېم :- حضرت عثمان غني t کوم چې د حضرت ابوبکر صدیق او حضرت عمر فاروق y نه وروسته بيا تر ټول امت غوره دی.

څلورم :- حضرت علي t کوم چې له حضرت ابوبکر صدیق t، حضرت عمر فاروق t، حضرت عثمان t څخه وروسته تر ټول امت غوره دی او همدغه څلور بزرگان د دینغمبر e وروسته دده مبارک خلیفه گان (ځانناستي) دي.

پوښتنه : د خلیفه معنا څه ده ؟

ځواب : د نبی e له وفات وروسته د دین یو شخص چې د دین د هغو کارونو په سرته رسولو کې دده e په ځانناست (قایم مقام) وي کوم به چي ده e په خپل ژوند کې سرته رسول خلیفه بلل کیږي د خلیفه معنا ده قایم مقام " ځای ناستی " اونائب.

د حضور e له وفات وروسته ټولو مسلمانانو په یو اتفاق سره حضرت ابوبکر صدیق t د نبی e قائم مقام وگرځاوه له همدې کبله دی لومړی خلیفه دي.

دده مبارک نه وروسته حضرت عمر فاروق t دوهم خلیفه شو له هغه وروسته بيا حضرت عثمان t درېم خلیفه شو له هغه وروسته بيا حضرت علي t څلورم خلیفه وگرځید.

همدې څلورو ته خلفاء اربعه ، خلفاء راشده او چاریار يعني څلور یاران هم وايي.

د خدای تعالی دوستان (اولیاء الله)

پوښتنه : ولي چا ته وايي ؟

خواب: کوم مسلمان چې دالله تعالى اودپیغمبر e دحکمونو پیروي کوي، ډیر زیات عبادت کوي، له گناوو ځان ساتي، ددنیا له ټولوشیانوزیاته مینه او محبت یې دالله تعالى اودهغه درسول سره وي داسي مسلمان الله تعالى ته نژدې اوپرې گران وي، او هغه ته ولي) د خدای دوست (وايي.

پوښتنه: دولي نښانې څه وي؟

خواب: دولي نښه اوعلامه داده چې هغه مسلمان، متقي او پرهیزگار وي، ډیر زیات عبادت کوي اودالله تعالى اودهغه درسول e محبت اومینه پرې غالبه وي، ددنیا حرص نه لري اودآخرت فکرتل ورسره وي.

پوښتنه: صحابي ته "ولي" ويل کیدای شي؟

خواب: هو! ټول صحابه y وليان وو، دپیغمبر e دصحبت له برکته دهغوی په زړو دالله اودهغه درسول مینه غالبه وه، له دنیا سره یې هیڅ مینه نه لرله، ډیر زیات عبادت به یې کاوه له گناوو به یې ځانونه ساتل دالله Y اورسول e دحکمونو پیروي به یې تل کوله.

پوښتنه: آیا صحابي یولي ديو پیغمبر درجې ته رسیدای شي؟

خواب: هیڅکله نه! صحابي یولي چې څومره لوړه درجه ولري بیا هم دهیڅ یو نبي سره برابریدلی نه شي.

پوښتنه: داسي ولي چې صحابي نه وي دیو صحابي درجې ته رسیدای شي؟

خواب: نه! دصحابي فضیلت ډیر زیات دله همدې امله هیڅ یو ولي (چې صحابي نه وي) په مرتبه کې له صحابي سره برابر یا له هغه پورته کیدلی نه شي.

پوښتنه: ځینې کسان دشریعت خلاف کارونه کوي مثلاً: لمونځ نه کوي یا ږیره خړیي خو خلک یې بیا هم وليان گڼي، نوداسي خلک وليان بلل څرنگ دي؟

خواب: بومخ غلط دي، تل موباید په یاد وي: داسي څوک چې کره وړه یې دشریعت په خلاف وي هیڅکله وليان) د خدای دوستان (کیدلای نه شي.

پوښتنه: آیا داسي ولي هم شته چې شرعي احکام، لکه لمونځ، روژه ورته بښل شوي وي؟

خواب: نه! ترڅو چې انسان ژوند وی، روغ رمټ وي هیڅ یو عبادت هم ورته بښل کیدی نه شي، اونه هم گناه کول ورته روا دي، کوم کسان چې روغ رمټ وي اوبیا هم عبادت نه کوي او دشرع خلاف کارونه کوي، او بیا وایي چې زموږ دپاره دا کارونه روا دي، هغه بې دینه دی، هیڅکله ولي کیدای نه شي.

دمعجزې او کرامت بیان

پوښتنه : معجزه څه شي ته وايي ؟

ځواب : الله تعالى دخپلو پيغمبرانو u په لاس کله ناکله دعادت خلاف داسې خبرې ښکاره کوي ، چې ددنیا نور خلک يې له کولو نه عاجزه وي ، ترڅو خلک هغه وويني اوپوه شي چې دادالله تعالى استازی (رسول)، دی داسي خبرو ته معجزه وايي.

پوښتنه : پيغمبرانو u څه ډول معجزې ښکاره کړي دي ؟

ځواب : پيغمبرانو u دالله تعالى په حکم سره بې شميره معجزې ښکاره کړي ، چې يو څومشهورې معجزې يې يادوو:

دحضرت موسی u عصا (لکړه) دمارپه شکل شوه، اودفرعون دساحرانو ماران يې وخوړل.

-: 2حضرت موسی u په لاس کې به خدای تعالى داسي رڼا پيدا کوله چې دلمرله رڼکابه تيزه وه.

-: 3حضرت موسی u لپاره دنیل دریاب (رودنیل) کې وچې کوڅې جوړې اوله خپلو ملگرو سره یوځایپر دغو لارو تردریاب پورېوت ، خو کله چې دفرعون سره له لښکره په دغو لارو داوښتو په نیت ورگډ شواود دریاب منځته ورسید نو اوبه راړنگې شوې اوفرعون يې له لښکرسره یوځای غرق کړ.

-: 4حضرت عیسی u دالله تعالى په حکم سره مړه را ژوندي کول ، مورزاده ړانده به بیناکول ، دپیس ناروغان به يې جوړول، له خاورو به يې مرغان جوړ اوبیا به يې ژوندي کړل اوپه هوا کې به الوتل.

-: 5زموږ درسول الله e ستره معجزه قرآن کریم دی چې : تقریباً دیارلس نیم سوه کاله تیرشوو خو تر ننه پورې دعربي ژبې داسې ستر عالم اوپوهاند (له خپل کوشن سره سره) بیا هم پیدا نه شو چې دقرآن کریم له ټولو نه ديو کوچني سورت په څېر سورت جوړ کړي اونه به يي هم ترقيامته جوړ کړای شي.

-: 6دوهمه معجزه يې معراج دی.

-: 7دریمه معجزه يې شق القمر (دسپوړمۍ ټوټه کېدل) دی.

-: 8څلورمه معجزه يې داوه چې دپيغمبر e ددعاپه برکت سره ديو يا دوو کسانو ډوډۍ به سلهاوو تنو په مړه خېټه خوړله.

له دې پرته دحضور e په سلگونو نورې معجزې هم شته چې په غټو کتابونوکې به يې (که خدای کول) ولولۍ.

پوښتنه : معراج څه ته وايي ؟

ځواب : دالله تعالى په حکم سره پيغمبر ﷺ دښې په وينه پربراق باندې سپور شو ، دمکې معظمې څخه بيت المقدس ته اود هغه ځای څخه بيااووم آسمان ته اوبيا ترکومه ځای پورې چې دالله تعالى خوښه وه هلته ولاړ ، په همدې شپه يې جنت اودوزخ دواړه وليدل او بيا خپل ځای ته بيرته راغی همدې ته معراج وايي.

پوښتنه : دشق القمر معنا څه ده ؟

ځواب : دشق القمر څخه مطلب دادی يوه شپه کله چې د مکې کفارو پيغمبر ﷺ ته وويل چې : موږ ته يو معجزه رابښکاره کړه ، حضور ﷺ سپورمۍ دوه ټوټې کړله او ټولواخلکو دواړه ټوکړې وليدې، بيا دواړه بېرته سره يوځای شوې اوڅه ډول چې وه هماغسې جوړه شوه.

پوښتنه : کرامت څه ته وايي ؟

ځواب : الله تعالى دخپلو نیکو بندگانو دعزت زياتولو لپاره کله ناکله دهغوی په لاس دعادت خلاف داسي حيرانوونکي کارونه ښکاروي چې دنورو خلکو په وس پوره نه وي ، داسې کارونوته کرامات وايي ، اود اولياء الله څخه دکراماتو ښکاره کېدل حق دی.

پوښتنه : د معجزې اوکرامت ترمنځ فرق څه دی ؟

ځواب :چاچې دپيغمبري دعوه کړي وي ، اوپه لاس يې دعادت خلاف حيرانوونکي کار ښکاره شي معجزه بلل کيږي ، اوچاچې د پيغمبري دعوه کړي نه وي خو متقی او پرهيزگار وي اودده ټول کړه وړه دشریعت سره سم وي ، که چيرې له ده څخه داسي کار ښکاره شي نودې ته کرامت وايي او که دعادت خلاف دغه ډول کاردشرعې خلاف له بې دينه خلکو څخه ښکاره شي استدراج بلل کيږي.

پوښتنه :آياداولياء الله څخه دکرامتونو ښکاره کېدل ضروري دي؟

ځواب : نه ! داخبره هيڅ ضروري نه ده چې دولي څخه به خامخا کرامت ښکاره کيږي ، ممکنه ده چې يو څو ک د الله ﷻ دوست اوولي وي او په ټول عمر کې دهغه څخه هيڅ کرامت ښکاره نه شي.

پوښتنه : دشرعې خلاف له ځينو فقيرانو څخه داسي کارونه ښکاره کيږي کوم يې چې نورخلک نه شي کولای، ددې په اړه څه عقېده په کارده؟

ځواب : دداسي خلکو څخه دکوموکړه وړه چې دشرع خلاف وي که چيرې دغه ډول يوه خبره ښکاره شي نو پوه شه چې دا سحر يا استدراج دی ، هغه هيڅکله کرامت نه شي کيدلای ، داسې خلک وليان) دخداي ﷻ دوستان(بلل او دعادت خلاف ددوی کارونوته کرامت ويل شيطاني تېروتنه ده.

دریمه برخه

دوهمه څانگه

تعلیم الارکان

داسلامي اعمالو زده کړه

بسم الله الرحمن الرحيم

د اوداسه پاته مسئلې

پوښتنه : بې اودسه لمونځ کول څرنگه دي ؟

ځواب : سخته گناه ده ! ځينو علماوو خولا دا سي چاته چې په لوی لاس بې اودسه لمونځ کوي کافر ويلى.

پوښتنه : ددې خبرې دليل څه دی چې اودس دلمانځه لپاره شرط دی ؟

ځواب : دقرآن کریم لاندې آيت يې دليل دی :

"ای دایمان خاوندانو ! کله چې تاسو د لمانځه اراده وکړئ نو

(لومړی) خپل مخونه اولاسونه ترڅنگلو پورې ومینځئ ، اوپر خپلو سرو مسح وکړئ او تر بیدپو (بجلکو) پورې پښې ومینځئ.

اورسول الله e فرمايي:

"مفتاح الصلای الطهور" [ترمذي] ، دلمانځه کيلي (يا شرط) پاکوالی دی.

داوداسه د فرضونو پاته مسئلې

پوښتنه: اندامونه بايد څومره ومينځل شي ؟

ځواب : اوبه پراندام بايد دومره واچول شي چې پرې وبهيري ، يو يا دوه څاڅکې ترينه هم وڅڅيري ، همدا دمينځلو کمه اندازه ده ، له دې څخه کمې اندازې ته مينځل نه ويل کيږي داسي چې يو څو ک لاس لوند کړي او پرمخ يې تير کړي او يا دومره لږ اوبه پرمخ توی کړي چې يواځې يې پرمخ وبهيري او ونه څڅيري، نودې ته دمخ مينځل نه شي ويل کيدلای اونه يې هم اودس کيږي.

پوښتنه : دکومو اندامونو مينځل چې فرض دي ، پرڅو ځله مينځلو سره يې فرض ادکيږي ؟

ځواب : يوځل مينځل يې فرض دي ، درې وارې مينځل يې سنت دي اوله درې وارو څخه زيات مينځل يې ناروا او مکروه دي.

پوښتنه : دمخ مينځل دکوم ځای څخه ترکوم ځای پوري فرض دي ؟

ځواب : دتندي د وينبتانودشنه کيدو له ځايه نيولې دپيرې دشنه کيدوترځايه پورې ، او ديوه غوړ له نرمۍ نه دبل غوړ ترمۍ تر نرمۍ پورې دټول مخ مينځل فرض دي.

پوښتنه : دکومو اندامو مينځل چې فرض دي ، په هغو کې که چيرې لږ ځای وچ پاتي شي نو اودس يې کيږي اوکه نه ؟

ځواب : نه ! که ديوه وېښته په اندازه هم وچ ځای پاتي شي اودس نه کيږي.

پوښتنه : که ديو سړي شپږ گوتې وي نو د شپږمې گوتې مينځل پرې فرض دي اوکه نه ؟

ځواب : هو ! فرض دي ، همداراز دهر داسې نوي زيات شوي غړي مينځل هم فرض دي کوم چې د بدن په داسې ځای کې پيدا شوی وي چې مينځل يې فرض وي.

پوښتنه : مسح څه ته وايي ؟

ځواب : لاس په اوبولندول اوبيا پريواندام تيږول مسح بلل کيږي.

پوښتنه : دسر دمسحې لپاره تازه اوبه اخيستل ضروري دي اوکه په لاس باندې پاته لندوالی يې هم بس دی ؟

خواب : نوې اوبه اخیستل غوره دي ، خو که چیرته د لاس مینځلو نه پاته لندوالي باندې مسح وکړي هغه هم کافي ده ، خو یاد مو وي ! چې کله په لوند لاس باندې یوځل مسح وشي بیا پرې بل ځای نه مسح کیږي، همداراز داهم روا نه ده چې لاس لوند نه وي او په بل لاندۀ اندام باندې لوند ، اوبیا پرې مسح وشي.

پوښتنه : که چیرته پرلوڅ سرباندې دباران څاڅکي لوېدلي وي او وچ لاس پرې دمسح په نیت تیر شي چې ورسره دباران څاڅکي پرسر خواره شي نودامسح کیږي اوکه نه ؟

خواب : کیږي.

پوښتنه : په اوداسه کې دسترگو دننه برخې مینځل فرض دي اوکه نه ؟

خواب : دسترگو دننه برخې اوهمداخېر دپوږې اوخولې دننه برخې مینځل فرض نه دي.

پوښتنه : داودس له کولو وروسته که څوک سر وڅړي ، یا نوکان پرې کړي نو دسردوهم وارمسح ، یا دنوکانو مینځل ضروري دي ؟

خواب : نه.

پوښتنه : که چیرته د چا لاس له څنگل نه لاندې پرې شوی وي نود هغه لاس مینځل ضروري دي اوکه نه ؟

خواب : هو ! څنگل او دهغه لاندې دلاس څومره برخه چې پاته وي مینځل یې سره له ټولې څنگل فرض دي.

د اوداسه د سنتو نو پا ته مسئلې

پوښتنه : که په اوداسه کې نیت ونه شي اودس کیږي اوکه نه ؟

خواب : که چیرته په اوداسه کې نیت ونه شي داسې چې : په دریاب کې ولویږي، یا باران ته ودیږي او داوداسه پرتولو اندامو یې اوبه تیرې شي نو اودس یې کیږي ، معنا داچې په دې اودس سره لمونځ کول روا دي ، خو داوداسه ثواب نه ورکول کیږي.

پوښتنه : داوداسه نیت څه ډول کیږي ؟

خواب : دنیت معنا ده: اراده کول ، کله چې څوک اودس کوي نو دا اراده دې وکړي چې دناولتیا دليري کولو، پاكي دحاصلولو اولمانځه دروا کيدلو لپاره اودس کوم ، بس همدغه اراده او فکر داوداسه نیت دی.

پوښتنه : نیت په ژبه ویل ضرور دي اوکه نه ؟

خواب : په ژبه سره یې ویل ضروري نه دي ، هو ! که څوک یې ووايي هیڅ پروا نه لري.

پوښتنه : دیو اوداسه دپاسه دبل نوی اوداسه نیت څه ډول کیږي ؟

خواب : یواځې دانیت دې وکړي چې دیوه اوداسه دپاسه بل اودس دفضیلت اوثواب دلاسته راوړلو لپاره کوم.

پوښتنه : په اوداسه کې پوره بسم الله ویل پکاردې اوکه نه ؟

خواب : بسم الله پوره ویل یا " بسم الله العلیّ العظیم علی دین الاسلام " یا " بسم الله والحمد لله " درې واړه ویل روا دي.

پوښتنه : مسواک وهل څنگه دي او طریقه یې څه ډول ده ؟

خواب : مسواک وهل سنت مو کد دي ، ډیر ثواب او زیاتې گټې لري . مسواک دیوې ترخې ونې یا لرگي نه جوړیږي لکه : د"پیلو" رینه یا د"نیم لکړې" ونې (1)لرگۍ چې له لوېشتې اوږد پکارنه دی ، لومړی دې مینځي بیادې وهي او مینځلی دې بېرته ږدي ، اول دې دښي لورې بیادې دچپ لورې غاښونه مسواک کړي ، مسواک بایددری وارې ووهل شي اوهر وارته نوې اوبه رااخیستل پکاردې.

پوښتنه : غرغره څرنگه ده ؟

خواب : په اوداسه اوغسل دواړوکې غرغره کول سنت دي ، خودروژې په حالت کې یې کول په کار نه دي ، په ښي لاس یې کول ضروري دي.

پوښتنه : دپوزې دمینځلو طریقه څه ډول ده ؟

خواب : په ښي لاس پزې ته اوبه واچوه اودسا په وسیله یې پورته کش کړه خو دومره نه، چې دماغ ته ورسېږي ، روژه نیونکي ته په کاردې چې یواځې په لاس سره پزې ته اوبه واچوي او پورته یې کش نه کړي ، خولې اوپوزې دواړوته اوبه اچول سنت مو کددي.

پوښتنه : دږیرې دکومې برخې خللول سنت دي ؟

خواب : دږیرې دلاندې اودننه ویښتانو خللول سنت دي، کوم

ويښتان چې دباندې لورته دمخ له پوستکې سره نښتي وي دهغو مينځل فرض دي.

پوښتنه : دگوتوخلالول څه ډول پکاردې ؟

ځواب : دلاس دگوتو خلالول داسي دي چې ديوه لاس گوتې دې دبل لاس په گوتو کې نښاسي او ودې ښوروي، دپښو دگوتو خلال دې دچپه لاس په خچنې گوته سره وکړي دښې پښې دخچنې گوتې څخه دې پيل اودچپه پښې پرخچنې گوته دې پاته ورسوي.

پوښتنه : ټول سر بايد څه ډول مسح شي ؟

ځواب : له مسح نه مخکې دواړه لاسونه په اوبو لاندې کړه، ورغوی له گوتو سره يوځای دسر پر دواړو طرفونو باندې دتندي دويښتانو له بېخه ترڅټه پورې کش کړه اوبيايې بيرته راو له، او پام دې وي چې دټول سرپر شاوخوا تير شي.

پوښتنه : دغورونو دمسح لپاره نوې اوبه اخيستل پکاردې اوکله نه؟

ځواب : نه ! دسر د مسح لپاره دې چې کومې اوبه رااخيستې وي هغه بس دي ، دغورونو د دننه برخې مسح د شهادت په گوته سره پکارده ، اودباندې برخې مسح په بټو گوتو سره پکارده.

داوداسه د مستحبا تو پا ته مسئلې

پوښتنه : په اوداسه کې له ښي لورې څخه شروع کول سنت دي که مستحب ؟

ځواب : ځينو علماوو سنت اوځينو بيا مستحب بللی دي.

پوښتنه : دغاړي (ورمېر) دمسح کولو طريقه څه ډول ده ؟

ځواب : دواړه خپرې دشاله خوامخې ته پرورمېر راکاږل کيږي ، دستوني مسح کول بدعت دی.

پوښتنه : په اوداسه کې نور آداب کوم دي ؟

ځواب : داوداسه آداب ډير دي ، لکه داچې:

(1) دخچنې گوتو سرونه لندول ، اوبيايې په غوږو ننوېستل.

(2) دلمانځه له وخت مخکې اودس کول.

3) د اندامود مینځلو په وخت کې یې په لاس سره موښل.

4) گوتمی (یا گوتې) شورول.

5) دنیایي خبرې نه کول.

6) مخ ته په زوره سره اوبه نه اچول.

7) ډیرې اوبه نه تویول.

8) دهراندام د مینځلو په وخت کې بسم الله ویل.

9) له اوداسه وروسته درود شریف ویل.

10) د اوداسه له بشپړېدو وروسته د شهادت د کلمې اوددې دعا لوستل په کاردې: "اللهم اجعلني من التوابين و اجعلني من المتطهرين": یا الله! ما له توبه کوونکو او پاکانو ځنې وگرځوه.

11) له اوداسه نه پاته اوبه په ولاړه څښل.

12) له اوداسه وروسته دوه رکعت د "تحیة الوضوء" نفلي لمونځ کول.

داوداسه ماتوونکو شیانو پاته مسئلې

پوښتنه: له بدنه په څومره اندازه پليتي وتلو او بهېدلو سره اودس ماتېږي؟

ځواب: (له متيازو پرته) هره پليتي چې له بدن څخه ووزي اودداسې ځای په لور وبهیري چې مینځل یې په اوداسه کې فرض وي اودس پرې ماتېږي که څه هم لږ وبهیري.

پوښتنه: سترگه چې کله وینې شي اودننه لور ته وبهیري، او وینه یې دباندې را ونه وزي اودس پرې ماتېږي اوکه نه؟

ځواب: نه ماتېږي! ځکه دسترگې دننه برخې مینځل نه په اوداسه، اونه هم په غسل کې فرض دي.

پوښتنه: که چیرته په زخم باندې وینه له ښکاره کېدو وروسته، گوته یا توکر سره وچه کړای شي بیا راښکاره او وچه کړای شي تردې چې څو وراه داسي وشي آیا په دې سره اودس ماتېږي اوکه نه؟

خواب: باید دې ته پام و شي چې که چیرته وچه کړای شوې نه وای نو ایابېهده به او که نه؟ که چیرې دومره وه چې پرېښودل شوې وای نوبېهده به، نو بیا اودس ماتېږي اوکه دومره نه وه نو اودس نه ماتېږي.

پوښتنه: له قې سره چې څه شی ووزي اودس ماتوي؟

خواب: که زېره وینه، خواږه، اوپه ډکه خوله قی و کړای شي اودس ماتوي اوکه چیرې یواځې بلغم وي اودس بیا نه ماتېږي.

پوښتنه: که څوک لږ لږقی څو واړه وکړي اودس ماتېږي اوکه نه؟

خواب: که چیرې په یوه وار زړه ډکېدو سره څو واړه قی وکړي او ټول دومره و چې یوځای شي ډکه خوله ترې جوړېده نو اودس ماتېږي.

هو! که چیرې په یو وار زړه ډکېدوسره یې لږ قی وکړ او بیا یې دزړه ډکوالی لرې شو دوهم وار یې بیا زړه ډک شو او لږ قی یې نور وکړ نو د دواړو وارو قیونه (کانگې) نه یوځای کیږي او نه هم اودس پرې ماتېږي.

پوښتنه: که پر بدن دانه راختلې وي او دوینې یازوې داغ یې پر کالو ولگيږي نو دا کالی به پاک وي اوکه ناپاک؟

خواب: که چیرته وینه یازوې د بهېدو وړ نه وي بلکې کالي له هغې سره دلگیدلو له امله داغي شي نو کالي پاک دي خو مینځل یې غوره دي.

پوښتنه: که چیرته قی په ډکه خو له نه وي نوهغه پلټ دی اوکه نه؟

خواب: نه.

پوښتنه: که ژوره پر بدن وموښلي وینه وڅښي اوډکه شي، یا غوماشې او کرړی سړی په غاښ کړي اودس ماتېږي اوکه نه؟

خواب: د ژورې په چیچلو سره اودس ماتېږي، که څه هم د هغې له لاسه درسېدلې زخم وینه ونه بهیږي، ځکه ژوره دومره وینه څښي چې که چیرته هغه وینه له بدنه وتلې او ددې نس ته تللې نه وای نو خامخا به بهیدلې وای، غوماشی، کرړی اوسپړه که سړی وچیچي اودس پرې نه ماتېږي ځکه هغه دومره لږ وینه څښي چې دبېدو وړ نه وي.

پوښتنه: په څه ډول خوب سره اودس نه ماتېږي؟

خواب: په ولاړه یا له تکیې پرته په ناسته سره خوب یا دلمانځه په یو ډول هیئت سره چې بیده شي اودس نه ماتېږي لکه داچې: په سجده کې ویده شي یا په ناسته ویده شي اودس یې نه ماتېږي.

پوښتنه : داسې څوك هم شته چې په خوب سره يې اودس نه ماتېږي ؟

ځواب : هو ! دانبيا وو او اودس په خوب سره نه ماتېږي ، دا د دوى جلاخصوصيت او ځانگړى فضيلت دى .

پوښتنه : ايا په لمانځه كې په كړس كړس (قهقهه) خدا سره دټولو اودس ماتېږي ؟ او قهقهه خداڅه ته وايي ؟

ځواب : په كړس كړس (قهقهه) خدا په داسې لوړغږ خندلو ته واي چې اوازيې نور څوك واوري .

په لمانځه كې په قهقهه (په زوره خدا) سره اودس په لاندې شرطونو سره ماتېږي :

1. خنديدونكى به بالغ وي برابر خبره ده كه نر يا ښځه وي ، ځكه د نابالغ په قهقهه خدا سره اودس نه ماتېږي .

2. خندا يې بايد په وينه وي ، او كه چيرې په لمانځه كې ويده شو او په خوب كې يې په زوره وخنډل اودس يې

نه ماتېږي .

3. په كوم لمانځه كې يې چې خندلې وي هغه به ركوع او سجده لرونكى وي ځكه خو د جنازې په لمانځه كې

په كړس كړس خدا اودس نه ماتېږي .

پوښتنه : دبل چاعورت ته په كتو سره اودس ماتېږي ؟

ځواب : نه ! په خپل يا دبل چا په عورت باندې په پام يا له پام پرته چې سترگې ولگيږي اودس پرې نه ماتېږي .

د غسل پاټه مسئلې

پوښتنه : غسل څو ډوله دي ؟

ځواب : درې ډوله دي :

- فرض

- 2 سنت

- 3 مستحب

پوښتنه : فرض غسل څو ډوله دی ؟

ځواب : شپږ ډوله دی چې بیان به یې د تعلیم الاسلام په راتلونکي برخه کې راشي.

پوښتنه : سنت غسلونه څو او کوم کوم دي ؟

ځواب :

1- د جُمعي د لمانځه لپاره.

2- د دواړو اخترونو د لمانځه لپاره.

3- د حج د احرام لپاره.

4- د وقوف عرفات (د عرفات په میدان کې د ولاړې لپاره).

پوښتنه : مستحب غسلونه څو او کوم کوم دي ؟

ځواب : مستحب غسلونه ډیر دي چې یوڅو یې دا دي:

1- د شعبان د میاشتې د پنځلسمې په شپه غسل کول چې " شب برات " ورته وايي.

2- د عرفې په شپه (د ذی الحجې د اتمې نېټې د مازدیگر نه وروسته) د راتلونکې شپې لپاره.

3- لمر اویا سپوږمۍ چې کله تندر ونیسي ، د هغو د لمانځه لپاره.

4- د استسقا د لمانځه لپاره.

5- مکې معظمې یا مدینې منورې ته له داخلیدو مخکې.

6- مړي ته د غسل ورکولو نه وروسته.

7- د کافر لپاره تر اسلام راوړلو وروسته غسل کول.

پوښتنه : که غسل ته حاجت پېښ وي ، په دریاب کې غوپه وخورل شي او یا باران ته ودریږي او پر ټول بدن یې

اوبه تیرې شي غسل کیږي او که نه ؟

ځواب : هو ! کیږي ، په دې شرط چې په خوله او پزه اوبه ورغږول شي.

پوښتنه : د غسل په حالت کې قبلي ته مخامخ کیناستل روادي او که نه ؟

خواب: که چیرې دغسل په وخت کې بدن لوڅ وي نو قبلې ته مخامخ کیناستل روانه دي اوکه عورت پټ وي بیا پروانه لري.

پوښتنه: په برېښه (لوڅ) حالت کې غسل کول څرنگه دي؟

خواب: په غسل خانه یا بل داسې ځای کې، گ چیرته یې چې په عورت د بل چا سترگې نه لگېږي برېښه غسل کول روا دي.

پوښتنه: په غسل کې کومې خبرې مکروه دي؟

خواب:

1-زیاتې اوبه تویول.

2-په برېښه حالت کې خبرې کول.

3-قبلې ته مخامخ کیناستل.

4-دسنت خلاف غسل کول.

پوښتنه: که یوچا له غسل مخکې اودس کړی نه وي، نود غسل نه وروسته، دلمانځه لپاره پرې بیا اودس کول ضروري دي اوکه نه؟

خواب: نه! له غسل سره اودس هم وشو، بیا ورته اړتیا نشته.

پرموزو باندې دمسح پاته مسئلې

پوښتنه: دمسح موده له څه وخته پیلېږي؟

خواب: کوم وخت چې اودس مات شي، له هغه وخته څخه دکوردڅښتن (مقیم) لپاره یوه شپه او ورځ اودمسافر لپاره دری شپې او دری ورځې مسح روا ده، دمثال په ډول دجُمعې په سهار یې اودس وکړ موزې یې په پښو کړې او د دماسپښین دوخت دختمېدو سره یې اودس مات شو، نو داسې که مقیم وي نود شنبې دورځې ترماسپښینه پورې پرموزو مسح کولای شي، اوکه مسافروي بیاددوشنبې تر ماسپښینه پورې په موزو مسح کولای شي.

پوښتنه: دموزومسح په کومو شیانو سره ماتېږي؟

خواب : په کوموشیانوسره چې اودس ماتیري، له هغه پرته دمسحې د مودې په ختمېدو ، په موزو کښلو ،اود دریو گوتو په اندازه دموزې په خبرېکیدو سره هم مسح ماتیري.

پوښتنه : که چیرې داوداسه په حالت کې یې موزه وکښله اویایې داوداسه په حالت کې دمسحې موده پوره شوه نو حکم یې څه دی ؟

خواب : په دې صورت کې یواځې پښې مینځل اوموزې پښو کول کافي دي، پوره اودس کول مستحب دي.
پوښتنه : که چیرې مسافر په موزوباندې مسح پیل کړه اودیوې ورځې او شپې تر تېرولو وروسته بېرته کورته راغی نو مسح به څه ډول کوي ؟

خواب : موزې دې وکارې او له سره دې مسح پیل کړي.

پوښتنه : که مقیم مسح پیل کړه اوپه سفر روان شونو څه دې وکړي؟

خواب : که سفرې د یوې ورځې او شپې له پوره کېدو مخکې پیل کړ نو تردریو ورځو اودریو شپو پورې دې پرموزومسح کوي ، اوکه سفرې د یوې ورځې او شپې له تیرېدو وروسته پیل کړی وي نو موزې دې وکارې له سره دې مسح پیل کړي.

پوښتنه : که چیرې موزه څو ځایه لږ لږڅیرې وه نو حکم یې څه دی ؟

خواب : که موزه څو ځایه لږ لږ څېرې وه نو ټول څیروالی ته دې پام وکړي که چیرته ددوو گوتو په اندازه و نو بیا مسح نه کیږي اوکه چیرته کم و، بیا کیږي اوکه چیرته دواړه موزې څیري وې او څیروالی یې د دوو گوتو په اندازه و څو دهرې یوې څیروالی له دوو گوتو کم و بیا هم مسح کیږي.

د حقیقي نجاست او د هغه د پاکوالی پاته مسئلې

پوښتنه : که چیرته دڅرمنې په شیانو لکه موزې ، څپلې، کمر بنداویا نوروداسې شیانو پليتي (نجاست) ولگېږي چې په سترگو ښکارېږي هغه به څه ډول پاکېږي ؟

خواب : پرځمکه یا بل شي باندې په موبللو سره پاکېږي خو شرط یې دادی چې په موبللو سره یې صورت اواثر (رنگ،بوی،خوند) له منځه ولاړ شي.

پوښتنه : که چیرته په همدې شیانو باندې متیازې، شراب، اویا داسې بله پلټي ولگېږي نو هغه به څه ډول پاکېږي ؟

ځواب : په اوبو اویا بل بهېدونکي شي سره یې داسې پاک کړی چې اتر یې لرې اویا یې ومینځی نو پاک به شي، مانا دا چې له صورت لرونکو ټول نجاستونو څخه پرته نور ټول نجاستونه چې دڅرمنې په شیانو ولگېږي هغه یواځې په موشلو نه پاکېږي ، بلکې مینځل یې هم ضروري دي.

پوښتنه : چاقو، چاره، توره اوداوسپنې یا دسپینو زرو یا مسو المونیمو اوداسي نور شیان چې پلټ شي نو له مینځلو پرته پاکېږي که نه ؟

ځواب : داوسپنې شیان چې زنگ وهلي نه وي او صاف وي، او همداڅیر دسپینو ،سروزرو ،مسو المونیمو اوپیتلو او..... دغه څېر هندسي،چيني لوبني ،اودفیل له غاښه او هډوکونه جوړ شوي شیان داټول چې پاک وي، کاره واړه شوي نه وي که یې په موشلو سره دنجاست اثر له منځه ولاړ نو پاکېږي.

پوښتنه : دکوروالی نه مقصد څه دی ؟

ځواب : یعنی دهغو په جسم کې باید داسي کوروالی نه وي چې له امله یې جسم ټیټ او پاس وي، ځکه په داسې کوروالي کې له موشلو وروسته هم دنجاست د پاتې کېدو امکان وي.

هو! که په هغو کې یواځې داغونه وي ،کوروالی نه وي نوبیا دغه شیان په موشلوسره هم پاکېږي.

پوښتنه : که پرځمکه پلټي تویه شي، لکه بولې یا شراب اوداسي نور ،نو څه ډول به پاکېږي ؟

ځواب : ځمکه چې وچه شي اودنجاست اثر (رنگ، بوی، خوند) یې له منځه ولاړ شي بیانوځمکه پاکېږي.

پوښتنه : که دکور ، مسجد اوداسي نور ځایو په پخو خښتو یا د سیمینتو په فرش یا دیوال باندې نجاست ولگېږي نو څه ډول پاکېږي ؟

ځواب : داسي خښتي اودبرې چې په یوه ودانۍ کې لگیدلې وي دنجاست دوچیدو اوداثر له تللو وروسته پخپله پاکېږي.

پوښتنه : کوم شیان چې د مینځلو په وخت کې یې نښتېځل ممکن نه وي لکه ميسي لوبني یا داواریدو پنډې پنډې توشکې نو دهغو دپاکیدو لاره څه ډول ده ؟

ځواب : داسې شیان چې نښتېځل یې ممکن نه وي یا هم گگگران وي دپاکیدلو طریقه یې داده چې : یو وار ومینځل شي ،بیا پرېښودل شي ترڅو یې څاڅکي وچ شي ، دوهم وار بیا ومینځل شي او بیا پرېښودل شي ترڅو یې د اوبو څاڅکي ودريږي ، دریم وار بیا ومینځل شي او و غوړول شي نو به پاک شي، خودمینځلو په وخت کې یې په ځمکه

پورې څومره موښل ممکن وي هغو مره موښل يې ضروري دي ، تر څو يې دنجاست ايستلو په لار کې تروسه وسه کوشش شوي وي.

پوښتنه : د خاورو لوښې چې پليت شي نو آيا پاکيږي او که نه ؟

ځواب : د خاورو لوښې هم په مينځلو سره پاکيږي او د پاکيدو طريقه يې هغه ده کومه چې په مخکنۍ پوښتنه اوځواب کې تيره شوه.

پوښتنه : پليت شى لکه خوشيايي، چې وسوځول شي او اېري شې يې، ايرې پاکي دي او که نه ؟

ځواب : پليت شى چې وسوځول شي او ايره شي، ايرې يې پاکي دي.

پوښتنه : په غوړوکې که موگ ړک ولويږي او مړ شي حکم يې څه دی ؟

ځواب : غوړي که يخى (کنگل) وي موږ ړک اوورسره دهغه شاوخوا غوړې لري کړاى شي پاته غوړي به پاک شي، او که غوړي ويلې (اوبه) وي بيا به ټول غوړ پليت دي.

پوښتنه : پليت شوي غوړي او تېل څه ډول پاکيږي ؟

ځواب : په پليت شويو غوړو يا تېلو کې دهغو په مقدار اوبه واچوه او جوش ورکړه کله چې اوبه د غوړو اويا تېلو سرته راشي لري يې کړه که درى ځله داسي وکړې نو په دې سره به غوړي او تېل پاک شي.

داستنجا پاته مسئلې

پوښتنه : استنجا کوم وخت مکروه ده ؟

ځواب:

1- قبلي ته مخامخ يا د شا له خواستنجا کول.

2- په داسي ځاى کې استنجا کول چې داستنجا کوونکي پر عورت ديوچا سترگي لگيږي.

پوښتنه : دتش اوباپک اودس په وخت کې کومې خبرې مکروه دی ؟

خواب:

1. قبلې ته مخ يا په شا كښينا نستل.
2. په ولاړه متبازې كول.
3. په تالاب ، ويالې اويا څاه كې اودس ماتى كول.
4. دهمدغو واړو په غاړه اودس ماتى كول.
5. دمسجد له ديوال سره.
6. په هديره كې.
7. دمورك يا په بل غاركې.
8. د اودس ماتپه وخت كې خبرې كول.
9. په ټيټ ځاى كيناستل پورته لورته متبازې كول.
10. دخلكو دناستې پاستې په ځاناو لاره كې اودس ماتى.
11. داوداسه او يا غسل كولو په ځاى كې.

داوبو پاته مسئلې

پوښتنه : دلمر په گرمگو شويو اوبواودس كيږي اوكه نه ؟

خواب : كيږي خو ښه نه دى.

پوښتنه : كه داوداس په وخت كې د بدن څخه څاڅكي په لوبي

كې ولويږي ، نو پدې اوبو سره بيا اودس كيږي اوكه نه ؟

خواب : داوداسه په وخت چې له بدن نه چې كومې اوبه لاندې تويږي مستعملې(ناولې) اوبه بلل كيږي (كه چيرته پر بدن باندې حقيقي نجاست نه وي)؛ مستعملې اوبه چې له ناولو اوبوسره گډې شي، حكم يې دادى چې

ترڅو پورې د ناولو اوبو مقدار له ناولو اوبو څخه کم وي تر هغه وخته پرې اودس کېږي، او که د ناولو اوبو مقدار له پاکو اوبو سره برابر او یا ترینه زیات شي نو بیا پرې اودس او غسل نه کېږي.

پوښتنه: که له اوبوسره پاک شي گډ شي لکه: صابون یا زعفران نو اودس پرې کېږي او که نه؟

ځواب: له پاکو اوبو سره چې پاک شي گډ شي او داوبو یو یا دوه صفتونه (رنگ، خوند، بوی) بدل کړي نو بیا هم اودس پرې کېږي خو که درې واړه صفتونه یې بدل شول او اوبه ټینګې شوې نو اودس پرې نه کېږي.

پوښتنه: که تالاب یا حوض په شرعي گز سره دوه گزه پلن او پنځوس گزه اوږد وي، یا څلور گزه برداره او پنځویشته گزه اوږد، یا پنځه گزه پلن او شل گزه اوږد وي نو هغه به دجاري (روانو) اوبو حکم لري او که نه؟

ځواب: هو! حکم یې دروانو اوبو دي.

پوښتنه: که حوض پټ او خوله یې خلاصه وي او له شرعي مقدار څخه یې خوله کمه وي خو لاندې برخه یې ډیره پلنه وي نو حکم به یې د لوی حوض او روانو اوبو وي او که نه؟

ځواب: که چیرته حوض لس گزه اوږد اولس (1) پلن وي خو له څلورو لوریو او یا یو یا دوو (2) لورو څخه پټ کړای شوي وي که چټ یې له اوبو نه پورته او جلا وي نو دا بیا سهي حوض دی او اوبه یې روانو اوبو حکم لري، او که چیرته چټ یې له اوبو سره لگیدلی وي نو بیا سهي حوض نه دی، اود کمو اوبو حکم لري؛ لنډه دا چې داوبو هغه برخه اعتبار لري دکومو سر چې لوڅ وي پدې معنا چې له چټ سره لگېدلې نه وي نو دهغو لپاره دشرعي مقدار اندازه پکار ده.

او که چیرته یې لوڅه برخه کمه وي نو لاندینی برخه یې چې هرڅو مره پلنه وي اعتبار نه لري.

دڅاه پاته مسئلې

پوښتنه: که په څاه کې دکوترې یا مرغۍ گندګي ولوېږي نو حکم یې څه دی؟

ځواب: دکوترې او مرغۍ په گندګۍ اویا داوښ اومېږې په دوو اوڅلورو پچو سره څاه نه مردارېږي.

پوښتنه: که چیرې کافر څاه ته د بوکې (ډولچې) راکښلو لپاره ورکوز شي او په اوبو کې غوټه ووهي نو دڅاداوبو حکم څه دی؟

ځواب : که چیرته کافر څاه ته له کوزیدو مخکې ولمبیري اوپاکې جامې واغوندي اوبیا ورکوز شي نودڅاه اوبه پاکې دي اوکه له کوزیدود مخه ونه لمبیري اوبه خپلو ناولوجامو کې ور کوزشي نو څاه پاکه ده خو ټولې اوبه یې راکنبل په کاردې ، ځکه چې دکافرېدن اوجامې یې زیاتره وخت پلپتي وي.

پوښتنه : که چیرته څاه ځانگړې بوکه ونه لري بلکې خلک یې اوبه په مختلفو وړو او غټو بوکو راوباسي نو دپاکولولپاره به یې اوبه په کومه بوکه راویستل کیږي ؟

ځواب : کله چې څاه ځانگړې بوکه ونه لري ، اویا څاه ډیره غټه او یا ډیره وړه وي نو په داسي حالت کې بیا درمیانه (منځنۍ) بوکه اعتبار لري ، درمیانه سولاغه هغه ده په کومې کې چې په انگریزي سیر دری نیم سیره اوبه راځي.

یادونه: تردې ځایه پورې دتعلیم الاسلام له ددوهمې برخې سره تړلې مسئلې پای ته ورسېدې له دې وروسته نورې مسئلې پیلېږي.

د تیمم بیان

پوښتنه : تیمم څه ته وایي ؟

ځواب : په پاکه خاوره یا په داسي پاک شي سره چې د خاورو حکم ولري له حکمي نجاست څخه دبدن پاکولو ته تیمم وایي.

پوښتنه : تیمم کله روا دی ؟

ځواب : کله چې اوبه نه وي ، یا داوبو له استعمال څخه ناروغي پیداکیږي اویاهم دناروغي دزیاتوالي اندیښنه وي نوبیا تیمم روادی.

پوښتنه : داوبو دنشتوالي صورتونه کوم دي ؟

ځواب : داچې اوبه یو میل (یونیم کیلومتر) لرې وي ، یاددښمن له وېرې څخه اوبه راخیستل شوني نه وي داسي چې : دکور دباندي څاه وي خو اودس کونکی ویرېږي چې که له کوره ووځم نو دښمن یا غله به مې ووژني ، یا دڅاه له خولې سره یو غټ مار اویازمری وي ، اویا داچې اوبه ورسره وي خو لږ وي اوله دې ویرېږي چې که چیرې په دغو

اوبو اودس وکړم تېرى به شم ، اویاخو څاه وي خو بوکه اورسۍ نه وي ، اویاداچې اوبه هم شته خو سپرى ددې توان نه لري چې اوبه په ولاړه روباسي اوبل څو ک هم نه وي، داټول هغه صورتونه دي چې داوبو دښتوالي حکم لري.

پوښتنه : دناروغۍ وزیر په کوم وخت کې دااعتبار وړ گرځي ؟

ځواب : کله چې دخپلې تجربې له مخې یې په هغې غالب گومان راشي اویا دیوه لوی اوتکره حکیم (ډاکټر) دوینا له مخې ورته معلومه شي چې داوبو استعمال یې ناروغه کوي نو بیایې تیمم سهي دی.

پوښتنه : داوبو دیوه میل دلریوالي مطلب څه دی هیله ده چې په یو څه وضاحت سره یې بیان کړی.

ځواب : کله چې انسان په داسي ځای کې وي چې هلته اوبه نه وي ، خو دیو چا په ښوونه او یا یې دخپل اټکل له مخي غالب گومان پدې راشي چې اوبه یو میل لري دي نو د اوبو راوړل اوپه هغه اودس کول پرې لازم دي.

خو کله چې کوم ښوونکي هم نه وي او داسي لاره هم نه وي چې له هغه څخه داوبو دښتوالي معلومات وشي ، اویا داوبو دښتوالي معلومات وي خو اوبه یو میل اویاله هغه نه هم ډیرې لري وي نو بیا د اوبو راوړل ضرور نه دي او تیمم کیږي.

پوښتنه : په تیمم کې څو فرضونه دي ؟

ځواب : درى فرضونه دي:

← 1: نیت کول.

← 2: دواړه لاسونه (چمبې) په خاورو باندې وهل او پرمخ یې تیږول.

← 3: بیا دواړه چمبې پر خاوره وهل اوپردواړوڅنگلویې تیږول.

پوښتنه : دتیمم کولو پوره طریقه راته بیان کړی ؟

ځواب : اول نیت وکړه داسي چې زه د ناپاکي دلیرې کولو او دلمانځه دادا کولو لپاره تیمم کوم بیا دواړه چمبې پرپاکه خاوره ووهه او ویې څنډه که خاورې ډیرې وې نو پوه یې کړه او دواړه لاسونه پرمخ باندې داسي تېرکړه چې هیڅ یوځای پاته نه شي ، که دیوه ویښته په اندازه ځای هم پاتې شي تیمم نه کیږي . دوهم ځل دواړه لاسونه په خاورو ووهه او ویې څنډه اول د چپه لاس څلور گوتې دراسته لاس دگوتو ترڅوکو لاندې کښېږده او ترڅنگلو پوري یې کش کړه ، نو په دې توگه به دښي لاس په لاندینی برخه لاس تېر شي .، بیا دچپه لاس ورغوی دښي لاس په پورته خوا باندې دڅنگلو له لوري ترگوتو پورې کش کړه ، اود چپه لاس دبتې گوتې مخ دښي لاس دبتې گوتې پرشا تیرکړه . ، بیا همدغسې ښی لاس په چپه لاس تیرکړه ورپسې گوتې خلال کړه اوکه دې گوته په گوتې وه دهغې کښل یا ښورول ضروري دي.

پوښتنه : داوداسه اوغسل دواړو لپاره تيمم کيږي او که يواځې داوداسه لپاره ؟

ځواب : ددواړو لپاره روا دی.

پوښتنه : تيمم پرکومو شيانو کيږي ؟

ځواب : پرپاکه خاوره ، ريگ ، تيږه ، چينه دخاورې په خام يا پاخه لوبښي چې غوړ نه وي ، پر پخه ياخامه خښته ، دخاورې يا خښتو يا تيږو پر ټوټو تيمم کيږي دغه راز دگچو پر ديوال اوپرسره ملتاني خاوره باندې ، او پرپاک گرد باندې هم تيمم کيږي.

پوښتنه : پرکومو شيانو تيمم کيږي ؟

ځواب : پرلرگي ، اوسپنې ، سرو زرو ، سپينو زرو ، ميسو ، پيتلو ، المونيم ، شيشه ، سرپو ، ليم ، غنمو ، وربشو ، په هرډول غله ، جامو ، اېرو پردې ټولو شيانو تيمم نه کيږي ، لنډه داچې هر هغه شی چې په اورکې ويلیږي يا په سوځلو سره ايره کيږي پر هغه باندې تيمم پرې نه کيږي.

پوښتنه : که داېرو ، گچو يا دخښتو پرديوال باندې گرد نه وي نو تيمم پرې کيږي اوکه نه ؟

ځواب : پرکومو شيانو چې مونږ تيمم روا بللی پرهغو باندې د گرد شتوالی شرط نه دی ، په تيږه ، خښته اودخاورې لوبښی که مينځل شوی هم وي تيمم پرې روادی.

پوښتنه : پرکومو شيانو چې تيمم نه کيږي که چيرته گردپرې پروت وي تيمم پرې روادی اوکه نه ؟

ځواب : هو ! که دومره گرد ورباندې و چې هغه باندې له لاس وهلو سره دوږه پيدا کيدله يا پرهغه باندې پاتې شي ، نو بيا تيمم روادی.

پوښتنه : که چيرې چا دقرآن کریم دويلو او مچو کولو يا مسجد ته دتللو لپاره يا داآذان يا سلام دخواب په نيت تيمم وکړ ، نو آیا په هغه سره لمونځ کيږي اوکه نه ؟

ځواب : نه کيږي.

پوښتنه : که يو چا دجنازې دلمانځه يا دسجده تلاوت په نيت تيمم وکړ نو په دغه تيمامه سره لمونځ کيږي او که نه ؟

ځواب : کيږي.

پوښتنه : داوبو د نشتوالي په صورت کې که يو چا پر تيمامه لمونځ وکړ ، له هغه وروسته بيا اوبه پيداشوې نو دلمانځه حکم څه دی ؟

خواب: لمونځ يې شوی ، او بيا راگرځولو ته يې حاجت نشته ، که څه هم اوبه په وخت کې د ننه او يا هم له وخت نه دباندې ورپيداشوې.

پوښتنه : تيمم په کومو شيانو سره ماتيرې ؟

خواب: په کومو شيانو سره چې اودس ماتيرې په هغو تيمم هم ماتيرې ، هو ! دغسل تيمم يواځې په حدث اکبر سره ماتيرې خو که چېرې يو چا تيمم داوبو دنيستی په خاطر کړی و ، چې کله اوبه ومومي تيمم يې ماتيرې . او که چېرې يې ديوبل عذر له امله کړی ئې لکه مرض او يا داسي نور نو د عذر په ختمېدو سره يې تيمم ماتيرې .

پوښتنه : که يو چا ديوه وخت دلمانځه لپاره تيمم وواهه نو دبل وخت لمونځ هم پرې کولای شي او که نه ؟

خواب: په يوه تيمامه سره ترڅو چې (په کوم لوی او واړه اودس ماتي) مات نه شي دډيرو وختونو لمونځونه پرې کېدلای شي ، دغه راز دفرس لمانځه لپاره چې کوم تيمم شوی وي په هغه سره فرض ، نفل ، لمونځ ، دقرآن کریم تلاوت ، دجنازې لمونځ ، سجده سهوه او نور ټول عبادتونه کيرې .

پوښتنه : دتيمم موده څومره ده ؟

خواب: ترڅو چې اوبه پيداشوې نه وي او يا عذر لري شوی نه وي تيمم روا دی ، که څه هم په دغسې حالت کې کلونه واوړي هيڅ پروا نه لري .

دلمانځه ددوهم شرط

(دجامو دپاکوالي بيان)

پوښتنه : دجامو له پاکوالي نه مقصد څه دی ؟

خواب: کومې جامې چې دلمونځ کونکی پرتن وي لکه : پرتوگ ، خولۍ ، پگړۍ کورتۍ ، اوداسي نور ددې ټولو شيانو پاکوالی ضروري دی ، داسي چې له دې ټولونه به په يوه هم غليظه نجاست (لويه پليتي) ديوه درهم له اندازې زياته لگېدلې نه وي او دغه څېر که خفيفه نجاست وي دجامې څلورمې برخې ته به نه وي رسيدلی اوس که په

جامو غلیظه نجاست د یودرهم په اندازه یا له هغه نه کم لگېدلی وي او دغه څېر که خفیفه نجاست وي هغه به دجامې څلورمې برخې ته نه وي رسیدلی ، نو پدغسې جامو کې لمونځ روادی خو مکروه دی.

پوښتنه : که چیرته دپگړۍ دشملي يوه پيڅکه پليته وه خو لمونځ کونکي هغه خواپريښودله اونيمايي پگړۍ يې له بلې پيڅکې نه ووهله لمونځ يې کيږي اوکه نه ؟

ځواب : کومه جامه چې دلمونځ کونکي له بدن سره داسي تړلي وي چې دده له ښورېدا سره هغه هم ښورېدله دداسي جامې ټول پاکوالی ضرور دی، ځکه خواوس په دې صورت کې چې دلمونځ کونکي له ښورېدا سره پگړۍ ښورېږي لمونځ نه کيږي.

دلمانځه ددرېم شرط

(دځای دپاکوالي) بیان

پوښتنه : دځای دپاکوالي مقصد څه دی ؟

ځواب : دلمونځ کوونکي د دواړو پښو ، ځنگنونو، لاسو اوټنډې لگولو دځای پاکوالي ضروري دی.

پوښتنه : په کوم شي چې لمونځ کولای شي که چېرې يې لاندې لوري پليت وي ،لمونځ پرې کيږي اوکه نه؟

ځواب : که چیرته دلرگي اویا تيږي تخنه وي او یا اوارې شوې خښتې وي یا هم دهغو په څیر بل یو سخت او پڼډ شى وي اودلمانځه مخ يې پاک وي نو بیا لمونځ پرې کيږي، که څه هم هغه بل لورې يې پليت وي ، هيڅ پروا نه لري ، اوکه چیرې پریوه نازکه جامه لمونځ وکړي چې لاندې برخه يې مردار وي، لمونځ نه کيږي.

پوښتنه : که جامه غبرگه وي پورته لوری يې پاک او لاندې لوری يې پليت وي حکم يې څه دی ؟

ځواب : که دواړه لوري يې سره گڼدلي نه وي او پورتنۍ جامه دومره پڼډه وي چې دلاندینۍ جامې دپليتي بوی اورنگ ترینه نه حس کېده، بیا لمونځ کيږي ، اوکه چېرې دواړه سره گڼدلي وې نو د احتیاط له مخې دې په داسې جامه لمونځ نه کوي.

پوښتنه : که چیرته دلمانځه ځای پاک وي خو شا اوخوا يې پليتي وي او بوی يې راځي نو لمونځ کيږي اوکه نه ؟

ځواب :لمونځ کيږي خو په لوبلاس په داسي ځای کې لمونځ کول ښه نه دي.

دلمانځه د څلورم شرط

(عورت پټولو) بیان

پوښتنه : دعورت دپټوالي معنا څه ده ؟

ځواب : دنارینه عورت دنامه له غوټۍ څخه ترڅنگنو (گونډو) پورې

دی چې پټول یې پرې په لمانځه کې دننه اوهم دباندې فرض دي.

اوپه ښځو له دوو څپرو او قدمو اومخ پرته د ټول بدن پټول فرض دي خو له لمانځه دباندې هم دوی ته دا روا نه دي چې له نامحرم نارینه سره لوڅ مخ ودریږي.

پوښتنه : که دعورت یوڅه برخه له قصدپرته ښکاره شي حکم یې څه دی ؟

ځواب : که دعورت څلورمه برخه په لمانځه کې دومره وخت لوڅه پاتي شي په څومره وخت کې چې درې واړه سبحان ربّ العظیم ویل کیدلای شي نو لمونځ فاسدیږي ، اوکه ښکاره شي او سمدستي بیرته پټ کړای شي نوبیا لمونځ نه فاسدیږي.

پوښتنه : که یوسړی په تیاره کې لوڅ لغړ لمونځ کوي حکم یې څه دی ؟

ځواب : دجامې دشته والي په صورت کې لمونځ لغړ (لوڅ گ) نه کیږي، برابر ه خبره ده که په تیاره اویاهم په رڼاکې وي.

پوښتنه : که چیرې یوڅوک په لوی لاس د عورت څلورمه برخه په لمانځه کې ښکاره کړي ، حکم یې څه دی ؟

ځواب : په لوی لاس دعورت دڅلورمې برخې ښکارولوسره لمونځ فاسدیږي.

پوښتنه : که له یوچاسره بیخي جامه نه وي نوبیا به څه کوي ؟

ځواب : که چیرې هیڅ ډول جامه ورسره نه وي نو بیادې په یو بل شي ځان پټ کړي ، دمثال په ډول دونو پانې یا ټاټ اوداسې نور ، اوکه یومخ دبدن دپټولو لپاره هیڅ نه وي نویادې لمونځ وکړي ، خو په داسې وخت کې به بیا په ناسته لمونځ ، رکوع اوسجده په اشاره سره کول غوره دي.

دلمانځه د پنځم شرط

د (وخت پیژندلو) بیان

پوښتنه : دلمانځه لپاره دوخت د شرط کیدو معنا څه ده ؟

ځواب : دلمانځه دا دا کولو لپاره دوخت د شرط کېدو معناداده چې کوم یو وخت د لمانځه لپاره ټاکل شوی وي ، په هماغه وخت باید لمونځ وشي ، ځکه چې له وخت دمخه لمونځ بهېځي نه کېږي او له وخت وروسته بیا لمونځ کولو ته ادا نه وایي بلکې بیابه یې قضایي راگرځوي.

پوښتنه : په شپه او ورځ کې څو وخته لمونځ فرض دی ؟

ځواب : په شپه ورځ کې پنځه وخته لمونځ فرض دی اوله دې پرته یو لمونځ چې واجب دی هغه وتر دی.

پوښتنه : فرض ، واجب ، سنت ، نفل هریو څه ته وایي او فرق یې څه دی ؟

ځواب : فرض دې ته وایي چې په قطعي (مضبوط) دلیل سره ثابت وي ، په ثبوت کې یې هیڅ رنگه شک اوشبهه نه وي ، د فرضو منکر کافر دی اوله عذر پرته یې پرېښوونکی فاسق اود عذاب وړ گڼل کېږي.

واجب دې ته وایي چې په ظني (شکمن) دلیل سره ثابت وي منکر یې کافرنه دی ، هو ! له عذر پرته پرېښوونکی یې فاسق او د عذاب وړ گڼل کېږي.

سنت دې ته وایي چې هغه رسول الله e یا صحابه کرامو کړی وي او یا یې دهغه په کولو امر کړی وي.

نفل هغو کارونو ته وایي چې فضیلت یې له شریعت نه ثابت وي ، په کولو کې یې ثواب وي او په نه کولو کې یې عذاب نه وي . همدې ته مستحب ، مندوب او تطوع هم وایي.

پوښتنه : فرض څو ډوله دي ؟

ځواب : دوه ډول له دي : فرض عین ، او فرض کفایي ، فرض عین خو دې ته وایي چې ادا کول یې په هر مسلمان ضروري وي ، له عذر پرته پرېښوونکی یې فاسق او گناهگار وي ، فرض کفایي دې ته وایي چې د یوه یا دوو کسانو په ادا کولو سره د ټولو خلکو غاړه خلاصیږي ، او که هیڅ څوک یې ونکړي نو بیا ټول گناهگار دي.

پوښتنه : سنت څو ډوله دي ؟

خواب: دوه ډو له دي موكد سنت ، او غير موكد سنت ، موكد سنت دې ته وايي چې هغه رسول الله e تل كړي وي اويایې د هغه په كولو امر كړي وي او تل يې كړي هم وي پدې معنى چې له عذره پرته يې هيڅكله هم پرايښي نه وي ، له عذره پرته ددغه ډول سنتو پريښولو باندې عادتېدل ډيره گناه لري.

او غير موكد سنت دې وايي چې هغه حضور e زياتر وخت كړي وي خو كله ناكله يې له عذره پرته پرايښي هم وي ، دداسې سنتو په كولو كې له مستحبو ثواب زيات دى او په پريښولو كې يې گناه نشته او دغه ډول سنتو ته سنن زوائد هم وايي.

پوښتنه: دحرام، مكروه تحريمي او مكروه تنزيهي هر يومعنا څه ده ؟

خواب: حرام داسې كارته وايي چې حرمت يې په قطعي دليل سره ثابت وي ، كونكى يې فاسق او دعذاب وړ بلل كيږي اومنكر يې كافر دى.

مكروه تحريمي داسې كارته وايي چې حرمت يې په ظني دليل سره ثابت وي ، منكر يې كافر نه دى، خو كوونكى يې بياهم گناهگار دى دمكروه تنزيهي په كولو كې كه څه هم گناه نشته خو يوډول بد كار دى.

پوښتنه: مباح څه ته وايي ؟

خواب: مباح هغه كارته وايي چې په كولو كې يې ثواب اوپه نه كولو كې يې گناه او عذاب نه وي.

پوښتنه: دسهار دلمانځه وخت راته بيان كړئ ؟

خواب: له لمر ختو تقريباً يو نيم ساعت مخكې دختيز لورته د اسمان په خنډو(كنارو) كې سپينوالى (رڼا) ښكاره شي ، هغه سپين والى او يا رڼا دځمكې نه پورته لورته د يوې ستنې په شكل كې لوړيږي چې صبح كاذب ورته وايي دغه رڼا لږ وخت وي اوبيا وركيږي ، له دې وروسته دوهمه رڼا ښكاره كيږي چې دلمر خاته ښي اوچپ لورته غوړيږي، يعنې داسمان پر ټوله ختيزه كناره باندې وغوړيږي ، پورته لورته اوږده نه خيژي ، همدې ته صبح صادق (سپيده داغ) وايي ، دهمدې صبح صادق له ختو سره سم دسهار وخت پيل كيږي چې تر لمر ختو پورې وي ، كله چې دلمر لږ څرك هم ښكاره شي نو دسهار وخت ختميږي.

پوښتنه: دسهار (فجر) دلمانځه مستحب وخت كوم دى ؟

خواب: كله چې رڼايي خوره شي اودومره وخت وي چې له سنتو سره سم په ښه توگه لمونځ ادا شي ، اودلمانځه ترماميدو وروسته بياهم دومره وخت لاپاته وي چې كه چيرې په يو وجه سره لمونځ سهي شوى نه وي نو تر لمر ختو مخكې دوهم وار له سنتو سره سم لمونځ وكړل شي ، په داسي وخت كې لمونځ كول غوره دي.

پوښتنه: دماسپښين (ظهر) دلمانځه وخت راته بيان كړئ ؟

خواب: دماسپښين دلمانځه وخت دلمردزوال(دسيوري دماټېدو) نه نيولې تردې چې دهرشي سيوري دهماغه شي له اصلي سيوري څخه پرته دوه برابره (چنده) شي، که له دې کچې څخه سيوري واوښت نوبیادماسپښين وخت تیرشوی دی.

پوښتنه: دماسپښين دلمانځه مستحب وخت کوم دی؟

خواب: په دوبي کې يې دومره ناوخته کول چې دلمر تېزي کمه شي، په مني، ژمي او پسرلي کې بايد لمونځ په اول وخت کې چې دښانو سيوري دخپل اوږدوالي په اندازه وي خامخا وکړای شي.

پوښتنه: دمازديگر(عصر) دلمانځه وخت کله پيلېږي؟

خواب: کله چې دهرشي سيوري له اصلي سيوري څخه پرته دوه برابره شي نود ماسپښين وخت ختمېږي اود مازديگر وخت شروع کېږي، او داوخت ترلمر لوېدو پورې وي، خو کله چې لمر ډېدو ته نږدې او زير شي نو بيا هغه وخت دمازديگر لمونځ مکروه دی، له دې نه مخکې يې کول پکار دي.

پوښتنه: دماښام دلمانځه وخت کله پيلېږي؟

خواب: د لمر دسترگې له لوېدو سره دماښام وخت پيل اودشفق ترورکېدو پورې وي.

پوښتنه: شفق څه ته وايي؟

خواب: دلمر ترډوبېداوروسته داسمان پرکنارو چې دلمرلوېده خواته کوم سوروالي پيداشي هغه ته شفق احمر وايي، بيا له دې سوروالي وروسته يو ډول سپين والی پيدا کېږي هغه ته شفق ابيض (سپينوالی) وايي، څه شېبه وروسته داسپينوالی هم ورکېږي او ټول اسمان يو ډول ښکاري، دسپين والي له تلو مخکې لا دما ښام وخت پاتې وي.

پوښتنه: دماښام دلمانځه داداکولو مستحب وخت کوم دی؟

خواب: اول وخت يې مستحب دی له عذره پرته دلمانځه ځنډول مکروه (ښه نه) دي.

پوښتنه: دماخستن دلمانځه وخت کله پيلېږي؟

خواب: دسپينوالي له ختمېدوسره سم دماخستن وخت پيلېږي اودسهارترسپيده چاوده (صبح صادق) نه ترلږ مخکې وخته پورې وي.

پوښتنه: دماخستن دلمانځه مستحب وخت کوم دی؟

خواب: دشیپې تر دویمې برخې پورې یې مستحب وخت دی ، له دې وروسته ترنیمې شپې پورې یې مباح وخت دی له هغه وروسته بیا مکروه وخت دی.

پوښتنه : دوتر لمانځه وخت راته بیان کړي ؟

خواب: دوتر لمانځه وخت دماخستن دلمانځه وخت دی ، خو دماخستن له لمانځه مخکې نه کیږي ، بلکې دماخستن له لمانځه وروسته دوتر وخت پیلېږي.

پوښتنه : دوتر وخت کوم یو دی ؟

خواب: که چیرته دچکا پرځان باور وي چې دشیپې په آخرکې خامخا راپاڅېدلی شم نو دهغه لپاره بیادشیپې په آخره برخه کې وترکول مستحب دي ، خو که چیرته یې پر ځان داباور نه وي نوبیا وتر له خوب مخکې کول پکار دي .

دلمانځه دشیپرم شرط

(استقبال قبلي) بیان

پوښتنه : داستقبال قبلي معنا څه ده ؟

خواب: دقبلي په طرف مخامخ درېدلو ته استقبال قبله وايي.

پوښتنه : په لمانځه کې مخامخ قبلي ته ددرېدلودشرطوالي معنا څه ده ؟

خواب: دلمونځ کولو په وخت کې لمونځ کونکي ته ضروري ده چې مخ یې دقبلي لورته وي.

پوښتنه : دمسلمانانو قبله کومه ده ؟

خواب: دمسلمانانو قبله کعبه ده، خانه کعبه دخونې په شکل یوه لویه کوټه او د عربو (سعودي عربستان) په هیواد ، دمکې معظمې په ښار کې ده ، کعبې ته " کعبی الله ، بیث الله ، بیت الحرام " هم وايي.

پوښتنه : قبله کوم لورته ده ؟

خواب: په هندوستان ، برما ، بنگله دیش ، او ډیرو هیوادونو کې (1) خوقبله دلودیز لورته ده ، ځکه چې داتول هیوادونه دمکې معظمې ختیځ لورته واقع دي.

پوښتنه : که چیرته لمانځه په وخت کې د مریض مخ د قبلې لورته نه وي او د ښورېدلو وس هم نه لري نو څه به کوي ؟

ځواب : که داسې څوک وي ، چې د مریض مخ قبلې لورته واړوي اوله دغه څخه مریض ته د کوم تکلیف رسیدلو ویره هم نه وي ، نو بیا دې مخ قبلې ته واړول شي، او که چیرته څوک نه وي ، یا وي خو مریض ته پرې ډیر تکلیف رسیده ، نو بیا یې چې کوم لورته مخ وي هغې خواته دې لمونځ وکړي.

دلـمانځـه د اووم شرط

(نیت) بیان

پوښتنه : د نیت کولو معنا څه ده ؟

ځواب : نیت د زړه ارادې ته وايي.

پوښتنه : په نیت کې دڅه شي اراده کېږي ؟

ځواب : په نیت کې د هغه فرض لمانځه اراده ضروري ده کوم چې ادا کېږي مثلاً: که د سهار لمونځ کوي نو اراده دې کوي چې د نن سهار لمونځ کوم، که قضایي لمونځ وي نو داسي نیت دې وکړي چې د فلاني ورځې د سهار قضایي لمونځ کوم ، او که چیرته په امام پسې لمونځ کوي نو بیا هم نیت کول ضروري دي.

پوښتنه : نیت په ژبه ویل څرنگه دي ؟

ځواب : مستحب دی ، که په ژبه سره ونه ویل شي نو هیڅ پروا نه لري او که یې ووايي نوښه خبره ده.

پوښتنه : د نفل لمانځه نیت څه ډول کېږي ؟

ځواب : د نفل لمانځه لپاره دومره نیت هم کافي دی چې نفل لمونځ کوم اود سنت لمانځه اوتراویح لپاره هم دومره نیت کافي دی.

داځان بیان

پوښتنه : داځان معنا څه ده ؟

ځواب : داځان معنا خبرول دي خو په شريعت كې دپنځه وخته لمانځه لپاره په ځانگړو الفاظو سره دلمونځ كونكو خبرولوته اذان وايي ، داځان توري اولفظونه يې دتعليم الاسلام په لومړۍ برخه كې تيرشول.

پوښتنه : اذان فرض دى كه سنت ؟

ځواب : اذان سنت دى خداچې له اذان څخه داسلام يو خاص شان اوبرم ښكارېږي له دې امله پرې ټينگار راغلى.

پوښتنه : اذان دكومو لمونځو لپاره سنت دى ؟

ځواب : دپنځو لمونځو اوځمعي دلمانځه لپاره سنت دى ، له دې پرته دبل هېڅ لمانځه لپاره سنت نه دى.

پوښتنه : اذان څه وخت كول پكار دي ؟

ځواب : دهر فرض لمانځه په خپل وخت كې كول پكاردى ، اوكه چيرته له وخت دمخه وشي نو دوخت پر راتللو سره بايد دوهم وار بياوشي.

پوښتنه : داځان مستحبه طريقه كومه ده ؟

ځواب : په اذان كې اووه (7) شيان مستحب دي:

1. دقبلي لورته مخامخ په ولاړه درېدل.

2. داځان كلمې ورو ورو له تلوار پرته ويل.

3. داځان په وخت كې په غوږ كې دشهادت دواړه گوتې په غوږو كې وركول.

4. پرلور ځگای باندې اذان كول.

5. په لوړ غږ سره اذان كول.

6. دحيّ على الصّلاى ويلو په وخت كې ښي لورته اود حيّ على الفلاح په وخت كې چپ لورته مخ گرځول.

7. دسهار په اذان كې دحي الفلاح نه وروسته " الصّلاى خير من النّوم " دوه ځله ويل.

پوښتنه : اقامت څه ته وايي ؟

خواب : دفرض لمانځه په وخت کې چې کله خلک دجمعي لپاره رابلل کيږي، داآذان کلمې ويل کيږي، خو دحی علی الفلاح نه وروسته دقدقامت الصلای کلمې دوه واره داآذان دنوروکلمو نه زیاتې ويل کيږي.

پوښتنه :اقامت ويل څه حکم لري ؟

خواب : اقامت ويل دفرض لمنځونو لپاره سنت او دنورو لمنځونو لپاره سنت نه دی.

پوښتنه : آیاآذان اواقامت ويل دنارینه اوبځودواړولپاره سنت دی؟

خواب :نه ! هغه یواځې دنارینه وو لپاره سنت دی.

پوښتنه :بې اودسه آذان او اقامت ويل څرنگه دي ؟

خواب :له اوداسه پرته اذان کول روا دي ، خو عادت گرځول یې ښه نه دي ، او اقامت له اوداسه پرته مکروه دی.

پوښتنه :که چیرته څوک یو وخت پخپل کورکې فرض لمونځ کوي نو آذان او اقامت به وایي اوکه نه ؟

خواب :دکلي دمسجد آذان او اقامت کافي دی ، خو که چیرته یې ووايي نو ښه دی.

پوښتنه :مسافربه دسفر په حال کې اذان او اقامت وایي اوکه نه ؟

خواب :هو ! دسفر په حال کې کله چې له آبادۍ څخه دباندې وي آذان او اقامت دواړه ويل پکاردی . خو که چیرته اذان ونکړي او یواځې اقامت ووايي نو بیا هم هیڅ پروا نه لري ، خو ددواړو پریښودل مکروه دي.

پوښتنه :که آذان یو سړی وکړي او اقامت بل ووايي نو دا روادی اوکه نه ؟

خواب :که موږن نه و او یا هم و خو ددوهم کس په اقامت ویلو سره نه خفه کېده نو بیا روا دی ، او که چیرته دموږن خوښه نه وي نوبیامکروه دی.

پوښتنه :تراذان څومره وروسته اقامت ويل پکاردی ؟

خواب :دماښام له آذان پرته په نورو ټولو وختوکې دومره وروسته والی پکاردی ترڅو هغه کسان چې په خوراک ، څښاک ، یا قضای حاجت او بولو بوخت وي هغوی فارغه او په لمانځه کې گډون وکړای شي.

پوښتنه :داآذان او اقامت دواړو خواب څه ډول وي اوحکم یې څه دی ؟

خواب :داآذان او اقامت دواړو اجابت (خواب ورکول) مستحب دي، داجابت او خواب معنادا چې : اوریدونکی هم هغه کلمې ووايي کومې چې موږن او یا یې مکبر وایي خو حی علی الصلای او حی علی الفلاح چې واورې نو لاحول

ولاقوئى. بلا بالله ويل پکارده اود سهار په آذان کې چې الصّلاى خير من النّوم واورى نو صدّقت و بررت ويل په کار دي ، او په اقامت کې چې قدقامت الصّلاى واورى دقامها الله و ددامها ويل پکاردي.

پوښتنه :له آذان نه وروسته کومه دعاء ويل پکاردى ؟

خواب :له آذان وروسته دې دا دعا ووايي:

اَللّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَى التَّامَى وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَى اِنَّ مُحَمَّدٍ الْوَسِيْلَى وَالْفَضِيْلَى وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً الَّذِي وَعَدْتَهُ بِرَنكِ لَا تَخْلُفُ الْمِيعَادَ.

اى خدايه ! ددغې کاملې بلنې او رېدونکي اولمانځه پالونکيه ! محمد ته وسپله (دجنت يوه درجه) ورکړه، اولويي وروښه ، محمود مقام ته يې ورسوه هغه چې تا ورسه لوز (وعده) کړې په تحقيق سره ته دخپلې وعدې پالونکى يې .

دلمانځه درکونو بيان

پوښتنه : ارکان څه ته وايي ؟

خواب : په لمانځه کې ځيني داسې خبرې شته چې کول يې

فرض دي او ارکان ورته وايي ، ارکان درکن جمع ده ،اورکن دفرضو په معنا سره راځي.

پوښتنه :په لمانځه کې دننه څو فرضونه دي ؟

خواب :شپږ:

لومړى : تکبير تحریمه يا اولی تکبير (الله اکبر).

دوهم : قیام (ولاره).

دریم : قرائت (قران کریم ویل).

څلورم : رکوع.

پنځم : دواړه سجدې.

شپږم : آخړه قعده (يانې دلمانځه په آخرکې دالتحيات په مقدار سره کيناستل) ، خو تکبير تحریمه شرط دی رکن نه دی.

پوښتنه : کله چې تکبير تحریمه شرط دی اورکن نه دی نو بيا ولې دمخکنیو شرطو نوسره یوځای بیان نه کړای شو ؟

ځواب : څرنگه چې دتکبير تحریمه اودلمانځه دنورو ارکانو ترمنځ کومه فاصله نه شته او لمونځ هم په همدې تکبير سره پيلیږي ځکه نو دلمانځه دنورو ارکانو سره یوځای دتکبير تحریمه بیانول راته مناسب ښکاره شول.

دتکبير تحریمه بیان

پوښتنه : دتکبير تحریمه نه مقصد څه دی ؟

ځواب : دنیت تړلو په وخت کې چې " الله اکبر " وویل شي په دې سره لمونځ پيلیږي اوخبرې چې لمونځ پرې باطلیږي هغه حرامیږي ، له دې امله ورته تکبير تحریمه وايي.

پوښتنه : که د فرض لمانځه له نیت نه وروسته تکبير تحریمه په کړوپه ملا وویل شي نو لمونځ کیږي اوکه نه ؟
ځواب : نه ! ځکه چې دتکبير تحریمه په وخت کې په فرض او واجب لمنځونو کې چې کله عذر نه وي نیغ درېدل شرط دي.

دلمانځه دلومړي رکن

قیام (درېدلو) بیان

پوښتنه : دقیام (درېدلو) څخه مقصد څه دی ؟

ځواب : قیام ودرېدا ته وايي ، او دودرېدا څخه مقصد داسي ولاړه ده چې لاسونه ترڅنگنو پورې ونه رسیږي.

پوښتنه : په لمانځه کې درېدل څومره اوپه کومولمنځو کې فرض ده ؟

ځواب : په فرض اوواجب لمنځو دواړو کې دومره ودرېدافرض ده

، چې د فرض په مقدار سره قرائت وويل شي.

پوښتنه : که دولاړي طاقت نه وي نو بيا به څه کوي ؟

ځواب : که دناروغۍ يا ددښمن له وېرې يا دهمداسي يو بل غټ عذر په وجه يو څوک نه شي دريدلی نو په ناسته سره فرض او واجب لمونځ کولای شي.

پوښتنه : په نفل لمانځه کې دودرېدلو حکم څه دی ؟

ځواب : په نفل لمانځه کې ددرېدل فرض نه دی ، له عذره پرته په ناسته سره هم نفل لمونځ کېږي خوله عذره پرته په ناسته سره په نفل لمانځه کې نيمایي ثواب وي.

دلمانځه ددوهم رکن

(قرائت) بيان

پوښتنه : دقرائت معنا څه ده ؟

ځواب : قرأت دقرآن کریم ويلو ته وايي.

پوښتنه : په لمانځه کې څومره قرآن کریم ويل ضروري دي ؟

ځواب : کم ترکمه يوآيت ويل فرض دي اوسورت فاتحه (الحمدلله) ويل واجب دي، دفرضو په لومړيو دوو رکعتو اودوترو ، سنتو اونفلو په ټولورکعتونوکې له سورت فاتحې وروسته بل سورت يا يو لوی آيت او يا هم درې واړه ايتونه ويل واجب دي.

پوښتنه : آیا دسوره فاتحې ويل په هر رکعت کې واجب دي ؟

ځواب : د فرض لمانځه له دريم اوڅلورم رکعت نه پرته په هر لمانځه کې که هغه فرض، واجب، سنت اوياهم نفل وي، ددې ټولو لمنځونو په هر رکعت کې دسورت فاتحې ويل واجب دي.

پوښتنه : که چيرته دسړي يو آيت هم يادنه وي نو څه به کوي ؟

ځواب : سبحان الله يا الحمد لله دې د قرائت په ځای وايي او پرده باندې ژر ترژره دقرآنکریم زده کړه او يادول فرض دي.

د فرض قرائت په اندازه دقرانکریم یادول پرې فرض اودواجب قرأت په اندازه پرې واجب دی ، اودنه زدکولو په صورت کې به ډیر زیات گناه گاروي.

پوښتنه : قرآن کریم دکوم وخت په لمنځونو کې په زوره ویل پکاردې ؟

ځواب : په امام باندې واجب دي چې دماښام اوماخستن د لمانځه په اولو دوو رکعتو اودسهار، جُمعې او اخرونوپه ټولو رکعتو، او همدراز دروژې په میاشت کې په تراویح او وتروکې په لوړغږ (جهر) سره قرأت ووايي.

پوښتنه : په کومو لمنځوکې په ټیټ آواز سره قرائت ویل پکاردې ؟

ځواب : دماښپنښ اومازديگر په لمانځه کې امام او منفرد ټول ، اوپه وترو کې یواځې منفرد بایدقراأت په ټیټ غږسره ووايي.

پوښتنه : په لوړغږسره دقراأت ویلو اندازه څومره ده ؟

ځواب : کمه درجه یې داده چې ده ته نژدې سړی یې غږ واوري ، اودټیټ غږویلو کمه درجه داده چې خپل اوازیې ترغږو ورسېږي.

پوښتنه : په کومو لمنځونوکې چې په لوړغږ قرأت ویل کېږي هغو ته څه وایي ؟

ځواب : هغو ته جهري لمنځونه وایي ځکه چې دجهر مانا ده په لوړغږ سره ویل.

پوښتنه : په کومو لمنځونوکې چې قرأت په ټیټ غږ ویل کېږي هغوته څه ویل کېږي ؟

ځواب : هغو ته سري لمنځونه وایي ، ځکه چې د سري ماناده په ټیټ غږ او په کراره ویل.

پوښتنه : که یوڅوک په ژبه سره دقراأت الفاظ ونه وایي یواځې یې په خیال کې ووايي لمونځ یې کېږي اوکه نه ؟

ځواب : نه ! په خیال ځغلولو سره لمونځ نه کېږي ، بلکې په ژبه سره ویل یې ضروري دي.

دلمانځه د دریم اوڅلورم رکن

(رکوع ،سجده) بیان

پوښتنه : درکوع کمه اندازه څومره ده ؟

خواب : درکوع کمه اندازه داده چې ملاکړوپه او ورغوي ځنگنو

ته ورسپري.

پوښتنه : درکوع مسنونه طريقه څه ډول ده ؟

خواب : دومره کړوپيدل چې سراوملادواړه برابرشي ځنگلې له تشيونه لري وي اوځنگنونه بايد په دواړو ورغويو ونيول شي.

پوښتنه : که چيرته دسپين ږيرتوب ياد بل څه له امله ملا دومره کړو په شي چې درکوع شکل ته ورته شي نو بيا به رکوع څه ډول کيږي ؟

خواب : په سر سره دې اشاره کوي داسي چې يواځې سر لږ ښکته کړي نو رکوع يې کيږي.

پوښتنه : له سجدي نه مقصد څه دی ؟

خواب : پرځمکه باندې تندي اېښودلو ته سجده وايي.

پوښتنه : که څوک يواځې په پزه ياتندي باندې سجده وکړي نو سجده يې کيږي اوکه نه ؟

خواب : که چيرې دغذر له امله داسې وکړي نو بيا دارواډي ، اوکه له غذره پرته يواځې پرتندي باندې سجده کوي سجده يې کيږي خو داکار مکروه ده ، اوله غذرپرته يواځې پرپزه باندې سجده نه کيږي.

پوښتنه : په هر رکعت کې يوه سجده فرض ده اوکه دواړه ؟

خواب : دواړه سجدي فرض دي.

پوښتنه : که چيرته تندي اوپزه دواړه زخمي وي نو بيا به سجده څه ډول کيږي.

خواب : دداسي خلکو سجده يواځې دسر په ښورولوهم کيږي.

پوښتنه : ددواړو سجدو په منځ کې به څومره وخت کښيني ؟

خواب : له لومړۍ سجدي وروسته دې په ډاډه زړه کښيني اوبيا دې دوهمه سجده وکړي.

پوښتنه : که چيرته داخرونو يادجُمعې اوياهم په يوه بله ستره غونډه کې دخلکو دزياتوالي له امله که ځای تنگ وو، د شاتني سړی سجده دمخکني سړي په شاباندې کيږي اوکه نه ؟

خواب : کيږي.

دلمانځه د پنځم رکن

(آخري ناستې) بيان

پوښتنه : په اخيره قاعده کې څومره اندازه ناسته فرض ده ؟

ځواب : دالتحيات د آخري تورو (عبد ورسوله) ترويلو پورې ناسته فرض ده.

پوښتنه : اخيره قاعده په کومو لمنځونوکې فرض ده ؟

ځواب : په ټولو لمنځونوکې فرض ده که هغه فرض ، واجب ، سنت او يا هم نفل وي.

دلمانځه د واجباتو بيان

پوښتنه : دلمانځه واجبات کومو خبروته وايي ؟

ځواب : دلمانځه واجبات هغو خبرو ته وايي چې کول يې په لمانځه کې ضروري وي ، که چيرته له چا څخه يو واجب په هيره سره پاته شي نو د سجده سهوه په کولو سره يې لمنځ بيرته سهي کېدلی شي ، او که په هيره سره ديو واجب له پاته کيدو وروسته بيا هم سجده سهوه ونه شي او يا هم په لوی لاس يو واجب پريښودل شي ؛ دلمانځه بياراگرځول واجب دي.

پوښتنه : دلمانځه واجبات څو دي ؟

ځواب : دلمانځه واجبات څوارلس (14) دي:

1) د فرض لمانځه په لومړيو دوو رکعتونو کې قرائت ويل.

2) د فرض لمانځه له دريم اوڅلورم رکعت څخه پرته دهر لمانځه په ټولو رکعتونوکې سورت فاتحه ويل.

3) د فرض لمانځه په اولو دوو رکعتونوکې اود واجبو ، سنتو ، اونفل لمنځگونو په ټولو رکعتونوکې له سورت فاتحې

نه وروسته يو سورت يا يو غټ آيت او يا درې واړه آيتونه ويل.

(4) د سورت نه مخکې فاتحه ويل.

(5) دلمانځه دبرخو (قرأت، رکوع ، سجده) او ټولو رکعتونو ترمنځ د ترتيب لحاظ ساتل داسې چې ترپايه پورې په ترتيب سره يو پر بل پسې اداسي.

(6) قومۀ کول ، يعني درکوع څخه نيغ ولاړيدل.

(7) جلسۀ (ددواړو سجودو په منځ کې سمه ناسته کول.)

(8) دلمانځه دارکانو تعديل يعني چې رکوع، سجده اودلمانځه نور ارکان په ښه ډاډه زړه او ښه توگه سره ادا کول .

(9) رومي قعده يانې په درې اوڅلور رکعتي لمونځونوکې له اولو دوو رکعتونو څخه وروسته د تشهد (دالتحيات) په مقدار سره کيناستل.

(10) په دواړو قعدوکې تشهد (التحيات) ويل.

(11) دامام لپاره دسهار ، ماښام ، ماڅستن ، جمعې، اخرونو، تراويح ، او روزې مبارکه په وتروکې په زوره " په لورواواز" قرأت ويل.

(12) د سلام په لفظ سره له لمانځه څخه وتل.

(13) په وتروکې دقنوت لپاره تکبير اوبيا دعاء قنوت ويل.

(14) ددواړو اخرونو په لمنځونوکې زائد تکبيرونه ويل.

دلمانځه دسنتو نو بيان

پوښتنه : دلمانځه سنتونه کومو خبرو ته وايي ؟

ځواب : په لمانځه کې چې دکومو شيانو ترسره کول له پيغمبر e نه

ثابت وي ، خوتينگارپرې دفرضو او واجبو د درجې هومره نه وي راغلی سنت ورته وايي که چيرته يوسنت په هيره سره پاتې شي نو نه لمونځ فاسديږي اونه سجده سهوه واجبيږي اونه هم گناه لري ، اوکه په لوی لاس سره پريښودل

شي نوکه څه هم نه لمونځ پرې فاسديږي اونه دسهوې سجده پرې واجبيږي خو پريښوونکی يې دملامتۍ وړ بلل کيږي.

پوښتنه : په لمانځه کې څو سنتونه دي ؟

ځواب : په لمانځه کې يو ويشت (21) سنتونه دي:

1_له تکبير تحریمه مخکې دواړه لاسونه غوړو ته وړل.

2_ددواړو لاسو گوټې پر خپل حال باندې خورې پريښگوول او قبلې ته يې مخامخ کول.

3_دتکبير په وخت کې سر نه ښکته کول.

4_دامام لپاره تکبير تحریمه اودیوه رکن څخه بل رکن ته دتلو په وخت کې دضرورت په اندازه ټول تکبيرونه په لوړ غږ سره ويل.

5_دښی لاس ورغوی د چپه لاس پر خپره دپاسه ایښودل.

6_ثناء (سبحانك اللهم) ويل.

7_تعوذ (اعوذ بالله) ويل.

8_تسميه : بسم الله ويل.

9_دفرض لمانځه په دريم اوڅلورم رکعت کې يواځې د فاتحې ويل.

10_آمين " ويل.

11_ثنا ، تعوذ ، بسم الله ، اوآمين ټول په ټيټ غږ ويل.

12_له سنتو سره سم قرائت ويل ، پدې معنی چې په هر لمانځه کې په څومره اندازه دقرانکريم ويل سنت وي هغومره اندازه يې ويل.

13_په رکوع اوسجده کې دری د ری واره تسبیح ويل.

14_په رکوع کې د سر اوملا برابر والی او دواړه ورغوي پرځنگنو کلک ایښودل پداسي حال کې چې دلاس گوټې خورې وي.

15_په قومه کې امام لپاره " سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ " او مقتدي لپاره " رَبَّنَا لَكَ الْحَمْد " ويل ، او منفرد لره تسمیع او تحمید دواړه ويل.

__16 دسجدې پر وخت لومړی دواړه ځنگنونه پرځمکه لگول اوبيا دواړه ورغوي ، بيا پزه اوبيا تندۍ .

__17 په جلسه اوقعه کې چپه پښه در ول او پرې کښينا ستل ، اوبی پښه داسې درول چې دگوتو سرونه يې دقبلې لور ته وي ، او دواړه لاسونه پر ورنو ايښوول .

__18 په تشهد کې پر " دشهد ډن لاړله ږلاالله " باندې دشهادت په گوته سره اشاره کول .

__19 په آخره ناسته (قعه) کې له تشهد وروسته درود ويل .

__20 له درود وروسته دعاء ويل .

__21 اول ښي ، بيا چپ لورته سلام گرځول .

دلمانځه د مستحباتوبيان

پوښتنه : په لمانځه کې څو شيان مستحب دي ؟

__خواب : په لمانځه کې پنځه شيان مستحب دي :

__1:دتکبيرتحریمه په وخت کې له لستونو څخه ددواړو خپرو رايستل .

__2:دمنفردلپاره له دری واره زیات تسبیح ويل .

__3:دولارې په حال کې دسجدې ځای ، په رکوع کې دپښو خپرو ، په جلسه اوقعه کې خپلې سپنې ، اودسلام په وخت کې خپلو اوږوته کتل

__4:په خپل پوره توان سره ټوخی نه کول .

__5:دارمې په وخت کې خوله بندول ، اوکه خلاصه هم شي نو دقيام په حال کې يې په ښي لاس سره اوپه نورو حالاتو کې د چپه لاس په خپره سره بندول .

دلمانځه کولو پوره طريقه

کله چې دلمانځه اراده وکړې ، نو لومړی خپل ځان له هرې غټې او وړې ښکاره بې اودسۍ څخه پاک کړه ، پاکې جامې واغونده پرپاکه ځمکه قبلې ته مخامخ داسي ودریږه چې د دواړو پښو په منځ کې دې فاصله دڅلورو گوتو په اندازه اویا دپته نږدې وي .

کوم لمونځ چې کوې دهغه نیت په زړه کې وکړه ، لکه : دسهار فرض لمونځ خاص خدایه تالره کوم اوکه يې په ژبه سره ووايي نو هم ښه خبره ده ، بيا دواړه لاسونه غوږوته وروړه ، دلاس ورغوي اوگوتې قبلې ته مخامخ کړه ، او بټې

گوتې دغوږو نرميو ته يوسه په داسې حال كي چې گوتې دې خورې وي ، اوس نو " الله اكبر " ووايه ، دواړه لاسونه د نامه له غوتې لاندې وټړه داسې چې دښې لاس ورغوی بايد دچپه لاس پر خپره باندې راشي ، دټپې او خچنې گوتې نه كړی (حلقه) جوړه او چپه لاس پرې ونيسه.

پاته درې گوتې بايد دمړوند له پاسه وي او نظردې بايد د سجدې پرځای باندې وي ، لاسونه به دې همداڅېر تړلي وي اوپه ټېټ غږ ثناء ووايه بيا تعوذ، بيا تسميه، او سورت فاتحه ووايه ، كله چې سورت فاتحه خلاصه شوه نو په ټېټ غږ " آمين " ووايه ، بيا يوسورت يا غټ آيت اويا درې كوچني آياتونه ووايه.

خوكه چيرته په امام پسې ولاړوې؛ نو بياترثناء وروسته چوپ اوسه اوچې امام څه وايي په چوپه خوله يې واوړه تعوذ،تسميه، سوره فاتحه، اوسورت هيڅ شی مه وایه.

قرائت په ډاډه زړه او سهي طريقه سره ووايه چټکتيا پرې مه كوه ، بيا الله اكبر ووايه ركوع ته لاړشه ، گوتې خورې كړه اوپه ورغوي ځنگونونه كلك ونيسه ،اوملا داسې اواره كړه كه چيرته داوبو ډكه كاسه پرې كښيښودل شي هغه هم روغه په خپل حال پاته شي سر له ملا سره داسي برابر كړه چې نه لوړه اونه ښكته وي.

لاسونه دې بايد له تشيونه لري وي ، پنډۍ بايد نيغې كړې ،بيا په ركوع كې درې واري اوياهم پنځه واري تسبيح ووايه بياتسميع ووايه او نيغ ودرېره تحميد هم ووايه ، امام به يواځې تسميع اومقتدي به يواځې تحميد وايي ، اومنفرد دې تسميع او تحميد دواړه ووايي.

بياتكبيرووايه اوسجدې ته لاړ شه دسجدې پروخت اول دواړه ځنگونه پرځمكه ولگوه، بيا دواړه لاسونه ، بيا پوزه بيا تندى اومخ موبايډ ددواړه لاسونو تر منځ دسجدې پرځای اوبتې گوتې مودغوږو مخامخ وي ،د لاسو گوتې دې بايد سره نښتې وي ترڅو يې سرونه دقبلې لورته شي ،ځنگلې له پښتيو او نس (خېټه) له ورنو اوځنگلو لري وي ، اوځنگلې پرځمكه مه ځملوه ، په سجده كې درې يا پنځه واره دسجدې تسبيح ووايه.

دسجدې نه دراپورته كېدو په وخت كې لومړى تندى ، بيا پوزه، بيا لاسونه راجگ كړه ، تكبير ووايه پورته شه ، اونىغ كښينه ، بياتكبير ووايه دوهمه سجده دلومړي هغې په څېروكړه ، بيا تكبير ووايه اوراپورته شه په راپورته كېدو كې لومړى تندى بياپوزه، بياځنگونونه راجگ كړه اودپښوپر پنځو باندې نيغ ودرېره لاسونه وټړه اوبسم الله ، سورت فاتحه او يو سورت ووايه (كه په امام پسې ولاړوې نو هيڅ مه وايه هرڅه په چوپه خوله واوړه) بيا په همغه ترتيب سره ركوع ،قومه، سجده ، جلسه اودوهمه سجده وكړه.

له دوهمې سجدې نه چې راپورته شوې چپه پښه ځملوه پرې كښينه ، ښۍ پښه داسې ودروله چې دگوتو سرونه يې قبلې ته مخامخ وي، اوس نو دواړه لاسه پر ورنو باندې كښيږده او التحيات ووايه.

کله چې ډشېد ډن لا ډله ډلالله ته ورسېدې نو د بټۍ او دمنځنۍ گوتې نه حلقه جوړه کړه او د شهادت گوته پر "لا ډله" باندې پورته اوپر "لا الله" باندې يې ښکته کړه او گوتې تر آخره پورې همداسې تړلې وساته.

تشهد چې ختم کړې که چيرته لمونځ دوه رکعت و نودرود شريف ووايه بيا دعا ووايه ، لومړی ښي ا و بياچپ لورته سلام وگرځوه ، د سلام گرځولو په وخت کې لومړ ښي لورته مخ وگرځوه او بياچپ طرف ته هم مخ ورسره وگرځوه.

ښي لورته د سلام گرځولو په وخت کې دې دښي لوردملانکو اولمونځ کوونکو نيت وکړه او چپه لورته د سلام گرځولو په وخت کې دې دچپه لور دملانکو او لمونځ کوونکو نيت وکړه ، اوپه کومه خوا کې چې امام وي دهغه لور په سلام گرځولو کې دامام نيت هم وکړه.

او امام بايد په دواړو سلامونو کې دمقتديانو نيت وکړي.

اوکه چيرته لمونځ درى يا څلور رکعتيه وي نو له تشهد وروسته درود مه وایه ، بلکې تکبير ووايه او ودرېره ، دريم اوڅلورم رکعت که د فرض لمانځه وي د فرضو له ترتيب سره اوکه واجب ياسنت يا نفل لمونځ وي دهغو له ترتيب سره سم يې پوره کړه ، اوسلام وگرځوه ، له سلام وروسته دا دعا ووايه : " ډللهم ډنت السّلام ومنك السّلام ، تبارکت يا ذا الجلال و البرکرام "

ای خدایه ! ته سلامتیاورکونکی یې، اوسلامتیا هم دتاله لورې ده ، ته دبرکت څښتن یې ای دلویی اوشان څښتنه!

"اللهم ډعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك" [ابوداود]

ای خدایه ! له ماسره مرسته وکړه ترڅو تایاد (ذکر) کړم ، ستا شکر ادا کړم ، ستاینه اوبندگي دې وکړم.

او دادعا ویل هم مسنون دي " لا ډله ډلالله وحده لاشريك له ، له الملك وله الحمد ، وهو على کل شی ډقدير [بخاري- مسلم]

له خدایه پرته بل معبود نشته هغه یواځې دی سیال نه لري، پاچاهي اوتمامې ستاینې هغه لره دي، په هرشي قادردی.

اللهم لا مانع لما ډعطيت ولا معطى لما منعت ولا ينفع ذا الجد منك الجد " [بخاري – مسلم]

ای خدایه ! څه شی چې ته ورکوې هیڅ څوک یې مخه نه شي نیولی، اوڅه شی چې ورکول نه غواړې هیڅوک یې ورکولای نه شي، اودمالداره سړي مالداري ستاله عذابه دخلاصون په لار کې هغه ته هیڅ گټه رسولای نه شي

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library